

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Opgericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

HOOFDVERTEGENWOORDIGER IN NED.-INDIË:
Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang”

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER
VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIË

DEN HAAG
TELEF. 36777 „**AU PARADIS**” Firma WEBER & BARTELS
Salon de Coiffure pour Dames
TOUSSAINTKADE 2 bij de Prinsstraat - Tramhalte lijnen 2 en 3
PERMANENT HAIRWAVING, systeem Nestle, New-York
Schoonheids- en Anti-zenuwmassage - Moderne Haarwerken - Haarverven systeem Henné - Manicure
Bediening door geroutin. Kappers - Man spricht Deutsch - On parle français - English spoken

HAAGSCHE ASSURANTIE COMP.
VOOR BRAND ENZ. VAN 1805
HOOFDKANTOOR:
BEZUIDENHOUT 1 — DEN HAAG
BRAND ■ BEDRIJF ■ INBRAAK

INHOUD: Ramp-Sumatra. Ingekomen gelden van 28 tot en met 31 Juli 1926. -- Collecte Padang-ramp. -- De teruggave onzer Koloniën door Engeland, door H. A. Ritter. -- De Javaan en Ontwikkeling. -- Indische Bedestonden, door S. Kalff. -- Van Week tot Week. -- Kunst, Kunstnijverheid en Huisolijt. -- Persoverzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit de Eur. Pers. II. Uit de Ind. Pers. III. Uit de Chin. Pers. -- Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht. -- Suriname. -- Curaçao. -- Uit den Verren Vreemde. -- Berichten der Afdelingen: Utrecht. Jaarverslag 1925. -- Mededeelingen: I. Van het Dag. Bestuur, II. Van het Informatie-Bureau. -- Mutatiestaat van 28 Juli tot 4 Augustus 1926.

Engeland.” Bussemaker¹⁾, die dit opmerkt, voegt er aan toe, dat Engeland later, „toen de omstandigheden veranderd waren en de opstand der Belgen een nieuwe regeling noodig maakten”, geen bezwaar had tegen een nieuwen vorm, wat België betreft, een vorm, die reeds in 1800 door Engeland was ontworpen.

Sedert het oogenblik dat Willem V Nederland had ontvlucht (Januari 1795) en de affiniteit tusschen Frankrijk en Nederland, die ten slotte op onze inlijving was uitgelopen, was aangevangen, was de herstelling van Nederland en wat daarbij noodzakelijk werd geacht of als mogelijk kon worden aanvaard, voortdurend een onderwerp van de belangstelling der Europeesche diplomatie, met Engeland vooraan, geweest. Wij zullen (en kunnen) ons met al de gemaakte plannen niet ophouden, maar ons bepalen tot het Memorandum dat Engeland kort na den slag bij Leipzig (Oct. 1813) liet verschijnen, en waarin ook het lot van Holland en van zijn koloniën werd aangevoerd. In dat Memorandum, eerst 7 November 1813 in afschrift aan den Souvereinen Vorst medegedeeld, werd in beginsel voorgesteld Holland en België te vereenigen voor het geval „de herplaatsing van een der beide groote militaire mogendheden van Duitschland in eerste linie tegen Frankrijk onbereikbaar mocht blijken.”²⁾ Wat de koloniën betreft werd al dadelijk van de teruggave uitgesloten het bij den vrede van Amiens in 1802 in Engeland's handen gebleven Ceylon. Overigens moest Holland, zou Engeland tot geheele of gedeeltelijke teruggave van onze koloniën kunnen besluiten, krachtig genoeg zijn om zijn koloniaal bezit te kunnen verdedigen. Een tweede reden dus om uitbreiding van Holland met België te bevorderen en wenschelijk te doen achten. Het nauwe verband dat daardoor tusschen het laatste en onze herstelling als koloniale mogendheid bestond, wordt duidelijk, als men ziet dat de onderhandelingen over de teruggave der koloniën eerst worden geopend nadat — na den vrede van Parijs (30 Mei 1814) — 21 Juni 1814 te Londen het protocol over de voorwaarden van onze vereeniging met België is vastgesteld.

In Holland zelf vleide van Hogendorp zich (in November 1813) nog met de volledige teruggave van alles wat wij aan koloniën hadden gehad. De Souvereine Vorst evenwel, de inzichten der Engelsche Regeering uit besprekingen kennende, ging toen nog niet zoover.

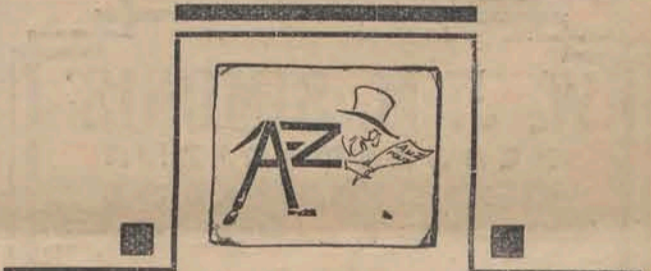
Wel had Engeland bij den Vrede van Amiens (1802) zich verbonden om ons alles terug te geven wat het na 1795 op ons veroverd had, behalve Ceylon. Maar de heropende oorlog (1803) had dit schoone plan in duigen doen vallen en bovendien Engeland ontslagen van de belofte van 1795 om ons

¹⁾ De diplomatieke geschiedenis der herstelling van Neerlands onafhankelijkheid. Historisch Gedenkboek der Herstelling van Neerlands Onafhankelijkheid in 1813. Eerste deel. 69.
²⁾ De wedergeboorte van Nederland, door Mr. B. D. H. Tellegen. Tweede (vermeerderde) druk, bezorgd door Dr. H. T. Colenbrander, 1913, welk werk wij als hoofdbron gebruiken.

Instituut R. KUYPER
Amsterdam R. Vinkeleskade 61
Gecomb. mondel. en schriftelijke opleiding.

M.O. Staathuishoudkunde.
M.O. Staatsinrichting, alle acten Boekhouden (ook Staatspraktijkdiploma) Gemeente-administratie. Ook studiegelegenheden voor hen die geen examen wenschen te doen. Prospectus met examenresultaten, aanbevelingen en opgave van hoofdleiders en leeraren voor ieder vak, alsmede proefles op aanvraag kosteloos.
Mondelinge club- en privaattlessen in alle hoofdplaatsen.

GEVESTIGD
FOTOGRAFISCH ATELIER
H. THEOBALD
voorheen firma CHARLS en VAN ES & Co.
BATAVIA-SOERABAJA.
LAAN VAN MEERDERVOORT 189A.
TELEPHOON 33770.
S-GRAVENHAGE.

BLOM & VAN DER AA
Bijkantoor: DEN HAAG
Hooge Nieuwstraat 34 (Tournooiveld), Tel. 15820*
KANTOREN o.a. in Bandoeng, Batavia, Macassar, Medan, Semarang, Soerabaya
SPECIALE CONDITIES VOOR:
Reisbagage-verzekering n/ Nederl.
Reisongevallen „ Oost Indië
Noodhaven. „
Eventuele schaden kunnen door een onzer kantoren in Nederl.-Oost-Indië geregeld en betaald worden.
De A tot Z polis voor opstellen en voor inboedels in woonhuizen

Ramp-Sumatra.

Ingekomen gelden v/m. 28 t/m. 31 Juli.

Verantwoording	f 1231.84
F. R., Freiburg (pers. afdr.)	25.—
W. J. M., Breda (Giro)	100.—
L. S., Bloemendaal (Giro)	2.50
Totaal	f 1359.34
zijnde abusievelijk geboekt in op-	
gave K. W. van 15/7	9.84
Totaal t/m. 31 Juli	f 1349.50

Collecte Padang-ramp.
Dringend verzoek tot spoedige aanmelding van collectanten voor den 14en dezer.
Aanmelding Collecte-Commissie, Pagehuis, Lan-voorhout 6.

De teruggave onzer Koloniën door Engeland
door
H. A. RITTER.
I.
(1814).

De oplossing van het vraagstuk of en in hoeverre wij, na onze herstelling, onze koloniën zouden terugkrijgen kon, in 1814, niet worden losgemaakt van het omtrent ons eigen toekomst in verband met het lot der Oranje's. Vandaar dat men niet eenvoudig kan volstaan met de onderhandelingen over onze koloniën. Die onderhandelingen vormen slechts een ondergeschikt deel.
In elk geval staat vast dat wat ten slotte te voren kwam, „het Koninkrijk der Vereenigde Nederlanden met een nog rijk, hoewel aanzienlijk verarmde koloniaal bezit, onder het koningschap der Oranje's tot stand is gekomen, in het belang der koloniale Mogendheden, zeer in het bijzonder dat van

RADIO ONTVANG-INSTALLATIES

worden tegenwoordig in een zoo groote verscheidenheid en soorten aangeboden en gemaakt, dat het een leek vrijwel onmogelijk is te besluiten, welk toestel men zal kiezen. De door ons gefabriceerde toestellen voldoen aan zeer hoge eischen en wij geven een **onbeperkte garantie** op elk toestel wat constructiefouten betreft. Mocht U een toestel wenschen aan te schaffen laat U ons dit dan even weten, en wij zullen U **vrijblijvend** zonder eenige verplichting offerte maken alsmede demonstreeren.

FABRIEK EN LABORATORIUM VOOR RADIO TECHNISCH ONDERZOEK

Alexanderlaan 25 5301
Hilversum - Tel. Int. 1630
Directie: BONTEKOE IRVING

Verwaarloos Uwe gezondheid niet

Wendt U in geval van: Asthma, Bronchitis, zware Verkoudheid, Rheumatische aandoeningen, Jicht, Spit, enz. enz. tot

INHALATORIUM EN MASSAGE-INTRICHTING

NASSAULAAN 2a - DEN HAAG
TELEFOON 13185

Spreekuur van 2 tot 5 en volgens afspraak

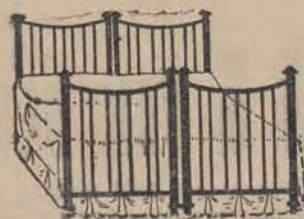
BREEKT MET DEN OUDEN SLEUR
VERWARMT MET

LW INTERIEUR

W. J. M. SIMONIS'

BEDDENMAGAZIJN
GROENMARKT 34
TEL. 14420 DEN HAAG

GROOTSTE KEUZE
LEDIKANTEN - MATRASSEN
DEKENS

ONZE „PHOENIX" MATRASSEN (Gedep.)
OVERTREFFEN ELK ANDER SOORT IN AANGENAME LIGGING EN SOLIDITEIT. HONDERDEN TEVREDENHEIDSBETUIGINGEN TER INZAGE

Het Instituut

SCHOEVEERS

STADHOUDERSPLEIN 3 - DEN HAAG

wordt voornamelijk door het goede

INDISCHE PUBLIEK

bezoekt. Prospectus gratis voor Typen, Talen, Steno, Boekhouden

iets terug te geven. Sedert had het ons alles wat waarde had afgenomen.³⁾ Onze vlag woei in 1813 nog alleen op het eiland Desima en van de waarde-looze forten op de kust van Guinea.

Hangende de Europeesche onderhandelingen over het lot van België, kwam Lord Castlereagh in Januari 1814 op zijn doorreis naar het Hoofdkwartier in Baden, in den Haag terloops mededeelen, dat de Kaap niet zou worden teruggegeven. De Souvereine Vorst zou daarvoor geld krijgen om „bij uitbreiding van grondgebied dit tegenover Frankrijk te versterken." De mogelijkheid van Engeland's verzekering tegen Fransche veroveringszucht moesten wij dus betalen met het verlies van het schitterend land van de Kaap. De Souvereine Vorst scheen dat redelijk en billijk te vinden.

Ook in de West zouden wij veeren moeten laten. Zweden, dat als belooning voor het in 1813 met Engeland tegen Frankrijk gesloten verbond, het op Frankrijk veroverde Guadeloupe zou erlangen, moest schadeloos gesteld worden, omdat er uitzicht was dat Frankrijk dat terug zou krijgen. Hetgeen dan ook later inderdaad is geschied.⁴⁾ Zweden moest naar Engeland's meening schadeloos gesteld worden met een Hollandsche kolonie. Wat tegen Holland's aanstaande gebiedsuitbreiding billijk werd genoemd. Clancarty kwam dat met den Souvereinen Vorst bespreken. Deze nam dat beter op dan hij verwacht had, waarschijnlijk verblijd door de mededeeling dat Rusland had toegestemd in de vereeniging van België met Holland. Dat Rusland daarbij had aangedrongen op overneming door Engeland en Holland van de 80 millioen gulden schuld door Rusland bij den Hollandschen Bankier Hope aangegaan, werd door Clancarty, waarschijnlijk om den goeden indruk niet te verzwakken, verzwegen. Toen de zaak beslist zou worden, veranderde Engeland van plan. Het stelde voor Zweden door geld schadeloos te stellen; de Hollandsche kolonie in de West zou in ruil aan Engeland komen. Het koos daarvoor uit het Westelijk gedeelte van Nederlandsch Guyana: Essequebo, Demerary, Berbice. Koloniën, die vroeger in Holland als de beste van al het bezit werd geschat. Het vele Britsche kapitaal dat daar was vastgezet en het feit dat zij bevatten: The principal cotton establishments in America for the use of our manufactures" dreef Engeland tot dat voorstel.

In Engeland was men van meening dat Holland, i.c. Baron van Nagell, onze Minister van Buitenslandsche Zaken, daartegen geen bezwaar zou hebben. Gelijk Clancarty 17 Juni 1814 aan Castlereagh schreef.⁵⁾ Dat zou echter anders blijken. Falck, onze gezant te Londen, kreeg dd. 24 Juni 1814 van van Nagell een instructie, waarin werd uitgegaan van het denkbeeld van de teruggave van onze koloniën en voor zoover dat niet geschieden kon (zoals met de Kaap) een schadeloosstelling in geld. Maar vooral in Nederlandsch Guyana wenschte men in Holland geen stuk te verliezen.

Fagel gaf het antwoord dat hij, die Engeland's inzichten kende en die bovendien naar Holland geschreven had, geven moest. Van Ceylon kon geen sprake zijn. Dat was al bij den vrede van Amiens uitgemaakt en evenmin zou Engeland afzien van de genoemde W.-I. koloniën.

De Engelsche Regeering nam die eischen zeer euvel op. Zij was toch al ontevreden op Holland. Want het slot van de onderhandelingen over België, neergelegd in het protocol van 21 Juni 1814, hadden den Souvereinen Vorst niet behaagd. Ten eerste omdat zijn optreden als Souverein over België eerst kon geschieden na de „arrangements" door het congres van Weenen over de grenzen van het nieuwe rijk en over de financieele verhouding tusschen de beide te vereenigen landen. Maar ten

³⁾ N.l. Java, Bandjermassing, Makassar en Ternate.
⁴⁾ De onderhandelingen te Chaumont met Napoleon bespreken wij, om niet al te uitvoerig te worden, niet.
⁵⁾ Gedenkstukken VII, 150.

's-Gravenhaagsche Brandstoffenhandel Firma M. EGG & ZOON

ELSSTRAAT 24 Anno 1896 Telefoon 34843
Postgiro 53650.

UW aangewezen adres voor de levering van uitsluitend DE BESTE BRANDSTOFFEN tegen billijken prijs. — Leverancier van „Oost en West"

tweede over de Russische schuld, waarvan die gelegenheid eerst hoorde.

Maar wij moesten zwichten. Castlereagh zag door die Hollandsche eischen genoopt, zeide hij omtrent de koloniën te verwijzen naar het Congres van Weenen. Wij liepen dus de kans dat de onderhandelingen zouden gevoerd worden „onder invloed van aan de zaak vreemde belangen."

Voor die bedreiging zocht de Souvereine Vorst al klagde hij aan Fagel dat hij toch den blaam op zich kon laden „onze beste koloniën te heff opgeofferd als prijs voor de vereeniging met België. Hij teekende het protocol over de vereeniging met België. Engeland toonde zich toen bereid de onderhandelingen over de koloniën te hervatten. zeide Castlereagh, het staat aan ons te beoordeelen wat het ons belieft te behouden, wat terug te geven."

Van Nagell, zijn ambt opvattende als hij had van de Engelsche Ministers, die voor al de verrichtingen verantwoordelijk bleven, terwyl de Vorst nimmer verdacht kon worden, weigerde der de onderhandelingen te leiden. Falck, de meene Staatssecretaris, nam de leiding over, hij van meening was, dat de teruggave van van Engeland niet kon worden verwacht, noch redelijkheid kon worden gevergd.

Den 13den Augustus 1814 werd het tractaat de koloniën tusschen Groot Brittannië en de eenigste Nederlanden te Londen geteekend. Aan Engeland's eischen was toegegeven.

Wij kregen dus alles terug, behalve Ceylon, Kaap de Goede Hoop, Demerary, Berbice en Essequebo. Op ondergeschikte punten was Engeland minzaam. Zoo werd Banka geruild voor Celebes. Zelfs onze kantoren op het vasteland van Azië werden ons, onder eenige beperkende bepalingen, teruggegeven. Ook werd toegestaan dat Nederlanders bezitters van plantages in het afgestane deel van Guyana, zouden kunnen handeldrijven met Nederland.

Engeland nam zware verplichtingen op zich. Zweden kreeg 12.000.000 gulden schadeloosstelling. 24.000.000 gulden werd gegeven voor den vestingbouw in België; Engeland zou tot een maximum van 36.000.000 deelnemen aan de Russische schuld. Dat alles is eerst in 1815 geregeld.⁶⁾

Merkwaardig is dat de Nederlandsche Regeering zoowel als de Engelsche redenen hadden de onderhandelingen van het tractaat, waar het omging, geheim te houden. De afstand van de Kaap van West Guyana werd behandeld in geheim artikelen, die eerst later, 9 Juni 1815, door overgang aan het Parlement, bekend werden. De lijke teruggave der weder afgestane koloniën eerst in 1815 en 1816 plaats.

Het zou niet moeilijk vallen leerzame besluiten uit den loop dezer geschiedenis te trekken.

Wij willen met dit eene volstaan, dat de invloed door de Patriotten van de Franschen in onze Nederlandsche aangelegenheden het begin is geweest van een loop van zaken, die tot 1813 ook leidde tot het verlies van ons schitterend koloniaal bezit.

Er is bovendien een beschouwing dat de vereeniging met België ons „als beginsel der smarten en allerbelangrijkste koloniën kosten".

Tellegen oordeelt anders en is van meening „de vereeniging met België de prijs is geweest waarvoor wij de teruggaaf der koloniën hebben gekocht."

Wat zeggen wil, dat onze nationale belangen van België en ons bestaan als koloniale mogendheden hebben afgehangen van vreemde invloed en vreemde belangen. Al moet worden toegegeven Engeland voor de inbezithouding van al onze koloniën ook is teruggedeeft door de vrees op het vasteland een slechten indruk te maken.

⁶⁾ Betreffende de Russische schuld vermeld in de gendorp in Bijdragen tot de Huishouding van 19 Mei 1819.

A. LOTGERING

Tandarts
Suezkade 72 - Den Haag - Tel. 3230

Spreekuren: 8.30-9 v.m.
1.30-3 namidd., 7-8 namidd. (behalve Zaterdag)

ANNO 1674

MAATSCHAPPY TOT EXPLOITATIE
VAN DE

STOOMWASSCHERY

BYVOET ZON
BLOEMENDAAL

TEL. 22016. TEL. 22016.

De Javaan en Ontwikkeling.

Het Bureau voor de Volkslectuur vestigt in No. van zijn wekelijks verschijnend, zeer belang- Overzicht van de Inlandsche en Maleische pers de aandacht op een beschouwing van „Ki W Dewè over de plaatsing van Javaansche intellectueelen. Aan dat artikel, verschenen in het filosofische blad „Darmo Kondo" van 2 Juni jl., wordt volgende ontleend.

Uit het feit, dat het velen gelukt is, ieder naar aanleg, Westersche kennis te veroveren, concludeert schrijver dat de Javanen behooren tot een volk, dat scherp verstand heeft. Geen wonder is dan ook, dat nogal hooge betrekkingen in de Gouvernementslanden, zoowel civiel als militair, vroeger uitsluitend door Europeanen werden in- genomen, thans ook vervuld worden door Javanen. Het Gouvernement de Europeesche betrekkin- gen voor de Javanen heeft opengesteld, is toe te schrijven aan de scherpzinnigheid der Javanen, en den wil der Regeering den naam van recht- aardige beschermster hoog te houden. Doch schrijver vraagt zich af, waarom tot dusver nog enkele Javaan tot Assistent-Resident is be- kend geworden. Evenmin heeft hij ooit vernomen een Javaansche administrateur van een Cul- turenderneming. Hij meent de oorzaak hiervan te moeten zoeken in het feit, dat nog weinigen onder de Javanen in die richting hebben gestudeerd, en dat kapitaal, hoofdzakelijk uitheemsch, in handen van vreemdelingen met een goed ontwikkeld nationaal gevoel, zoodat ze vanzelf liefst menschen hun eigen natie in dienst nemen.

De redactie zegt in een noot dat het feitelijk niet moet gaan, omdat kapitaal niet naar menschen en slechts streeft naar winsten, en derhalve tot zijn medewerker rekent, dat zijn winst looft. Zij meent verder, dat zoolang de econo- mische situatie van de Inlandsche bevolking nog niet zoodanig is, geen plaats voor de Javanen die ondernemingen kan worden veroverd, al hebben ze dezelfde ontwikkeling bereikt als de Javanen der kapitaalbezittenden.

Zijn artikel vervolgende, stelt schrijver de vraag, of het met de ondernemingen van den zelfbestuur- of van het rijk¹⁾ is gesteld, of er daar ook, de vreemde ondernemingen doen, ad- ministrateurs van het eigen ras aan het hoofd aan, en komt helaas tot een negatief antwoord.

Hij heeft wel eens gehoord, dat de omzetting van Soenans domeingronden in cultuurtuinen ge- heid is op advies van den Regeeringsvertegen- woordiger, die eveneens als leidman fungeert. En verzoeken in de „politieke contracten" een artikel komt, hetwelk ongeveer luidt, dat de Soeso- en de belofte aflegt alles op te volgen, wat het Nederlandsch Gouvernement adviseert, zal de niet-aan- vaarding van Inlandsche administrateurs aan de ondernemingen haar oorzaak hierin vinden, onder de bloedverwanten van den vorst nog de daarvoor geschikte te vinden zijn en dat het beste artikel zijn invloed doet gelden. En ze moeten zelfs op het gebied van bedrijf steeds wor- den geleid en niet zelf de handen uit de mouw laten.

Schrijver acht dan den terugkeer van een des- zins neven, R. M. Syogo uit Holland, die zijn economische studien heeft voltooid, een mooie gelegenheid om eens te probeeren een Javaan aan de leiding van een der ondernemingen te plaatsen met de hoop, dat van nu af aan meer jongelieden die richting zullen worden opgeleid, opdat het op dat gebied niet meer zal behoeven te worden

Hiermede wordt bedoeld Soerakarta.

Indische Bedestonden

door
S. KALFF.

De tijd der vasten-, dank- en bededagen is voor Indië voorbij. Ze geraakten buiten zwang nog vóór dat de O.-I. Compagnie, welke ze had ingevoerd, had opgehouden te bestaan.

Het godsdienstig indifferentisme, aan de Indische samenleving toegeschreven, bestond ook wel in de dagen van dat groote handelslichaam, doch het werd destijds beteugeld van overheidswege en was gebonden aan de officieele voorschriften. Van de Indische regeering, met de eerwaarde broeders van den Bataviaschen kerkeraad achter zich, gin- gen de lastgevingen uit om naar den oud-vader- landschen stijl een bede-, boete- of dankdag te hou- den, telkens wanneer de staatkundige gebeurtenis- sen daartoe aanleiding gaven. Zg. voorbiddagen be- perkten zich ook niet tot een enkel geval, maar werden op gezette tijden herhaald totdat het ge- vaar, 't welk den Staat bedreigde, voorbij was.

Zoo werden in 1780 onder het bestuur van den gouverneur-generaal W. A. Alting wekelijksche bedestonden uitgeschreven naar aanleiding van den oorlog, door Engeland aan de Republiek verklaard en waarbij de koloniën nauw betrokken waren. Nl. wegens de kans dat Nederlandsche wingewes- ten door den vijand vermeersterd zouden worden, en ook de rijkgeladen oostinjevaarders, die op de thuisreis naar 't vaderland waren. Hetgeen dan ook slag op slag geschiedde. Het regeeringsbesluit bepaalde toen, dat er in de kerken van Batavia wekelijksche bedestonden gehouden zouden wor- den, „ten einde God Almachtig te bidden dat Hij de wapenen, zo van den staat der Vereenigde Ne- derlanden in het algemeen als die van haare g'oc- troieerde maatschappij (de O. I. Comp.) in het by- zonder gelieve te zegenen en dezelve voor alle quade toevallen genadelijk te behoeden, met order om gedurende den tyd des gebeds alle neeringen en handteeringen te laten siltstaan, en inzonder- heid mede dat een ider zig zal hebben te wagten voor allerlei soorten van exercitiën en ligtvaardig- heden, op een boete van ses rijksd."

Onder die „ligtvaardigheden" werd ook gerekend het tooneel, 't welk kort te voren door Jan Bouhon in de zuidervoorstad van Batavia geopend was, als de eerste inrichting van dien aard in Indië. In de kolonie was de Kerk den schouwburg al niet veel beter gezind dan in 't vaderland, en zoo werd in deze bekommerlijke tijden den ondernemer ge- last zijn tooneel vooreerst en tot wederopzegging te sluiten.

Onder de burgerij waren er, die de uitwerking van zulke bedestonden betwijfelden en meer fiducia hadden in de exploiten van leger en vloot. Van dien kant was dan ook zeker afkomstig het versje, dat in een der Bataviasche kerken na de collecte uit het kerkezakje te voorschijn kwam, luidende:

Bedestonden, stomme honden,
Dat verjaagt geen Engelschman;
Maar een vloot naar zee gezonden,
Dat is 't wat ons helpen kan.

Dit rijmpje ademde eenzelfde geest als het zoo- veel uitvoeriger hekelvers, dat bij een bedestond op 27 Februari 1793 in een Amsterdamsche kerk in het armenzakje werd gevonden. Het werd ge- inspireerd door de partijzucht dier dagen, den Patriottentijd, en was blijkbaar afkomstig van een aanhanger der anti-stadhouderlijke partij. Het eer- ste couplet bevatte de regels:

Thans houdt g'opnieuw weer Beedestonden, Stomme [Honden,

Thans roept gij weer den Hemel aan
Om Vorst Oranje bij te staan,

Jacqueline Baudet

Denneweg 126^b Telephone 17245

LA HAYE 5119

Chapeaux pour Dames

MELKINRICHTING DER VEREENIGDE - ZUIVELBEREIDERS -

Badhuiskade 5 Scheveningen

levert U
tegen **concurrerende prijs**
prima kwaliteit **Melk en Zuivel-**
producten. Probeert U eens onze
Prima Roomboter, de kwaliteit
zal U bevallen!

Deze artikelen dagelijks versch
aan huis bezorgd.

BRIEVENBUS - PRULLEMAND

Dit is vaak de weg, die uw reclame-
drukwerk aflegt, terwijl het moet zijn:

BRIEVENBUS- HUISKAMER OF KANTOOR

Tegenwoordig vindt men zóóveel druk-
werk in de bus, dat het aankijken niet
waard is, dat telkens het heele zaakje
dadelijk weggegooid wordt. Uw druk-
kosten, bezorgloon of porto, alles is dan
óók weggegooid!

Waarom dan geen reclaimedrukwerk rond-
gezonden, dat door zijn aantrekkelijkheid
opvalt, gelezen en vooral: bewaard wordt?
Zulk drukwerk krijgt U niet van knoei-
drukkerijtjes en evenmin van Multiplica-
tors, doch wel van de

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
NOBELSTRAAT 20 * DEN HAAG

KERKPLEIN 11.12
DEN HAAG

P. B. VAN MOORSELE & C.

Speciaal adres voor
het voordelig instal-
leeren van Woningen

Ruime keuze in:
BEDDEN - MEUBELEN
TAPIJTEN tegen uiterst
billijke prijzen

GEVESTIGD SEDERT 1887

ZOOEVEN VERSCHENEN: 5225

DOOR DE LUCHT NAAR INDIË

door

A. N. J. THOMASSEN A THUËSSINK V. D. HOOP
met 112 illustraties op kunstdrukpapier naar foto's, tijdens
den tocht genomen en talrijke routekaartjes.

PRIJS: ingenaaid f 5.25; in Prachtband f 6.90

Zendt per omgaande uwe bestelling aan

N.V. KONINKL. NEDERL. BOEK- EN KUNSTHANDEL
VOORHEEN M. M. COUVÉE

Laan v. Meerdery. 35 - DEN HAAG - Telefoon 35752

Filiafen:

Klimphof 14, Tel. 35563 Theresiastr. 108a, Tel. 72444

Firma W. H. DE RUITER

Wijnhandel - Gevestigd Anno 1893
Obrechtstraat 76 - DEN HAAG - Telef. 32581

Bekend en vertrouwd adres voor
GOEDE BELEGEN WIJNEN
PRIMA LIKEUREN EN GEDISTILLEERD
BIEREN EN BRONWATEREN

Zelfs de fijnste
KENNER
 van
MUZIEK
 is opgetogen over de Muzikale
 weergave der
ALTENA
 Radio toestellen.
 Kantoor: „ALTENA RADIO FABRIEK”,
 Santhorstlaan 9, Wassenaar.
 TELEFOON No. 6.

APOTHEEK EN DROGISTERIJ „DE GOUDEN VIJZEL”
 A. P. A. HOBDEL-MOLL SCHNITZLER, APOTHEKER
 VAN BOETZELAERLAAN 130 - TELEFOON 51971
 'S-GRAVENHAGE
 Allopathische en Homoeopathische Geneesmidd. Urine-Onderzoek

De kl. Opvoedingstehuizen

te Amersfoort en Noordwijkerhout, zijn bestemd voor kinderen uit intellectuele kringen, die buiten de ouderlijke zorgen moeten worden opgevoed. Huiselijk beschaafd milieu, groote eenvoud, gezonde huizen, goede voeding, zorgvuldige behandeling. Inlichtingen te bekomen bij

HET BESTUUR:
 C. M. v. DISSEL, Presidente,
 Kinderhuis „t Hoogt” Noordwijkerhout.
 M. KAARS SYPESTEYN, Secretaresse,
 H. A. G. ELINK SCHUURMAN, Penningm.-
 Accountant, Keizersgracht 574, A'dam.
 Mr. F. A. G. v. WALSEM.
 J. C. HIETINK, Ged. Stud. Comm. O. en W.
 Correspondente voor Indië:
 Mevr. F. v. HOUWINGE-BLAAUW,
 p. a. Agentschap B. P. M. Semarang.

**N.V. STOOMWASCH-
 EN STRIJKINRICHTING**
 voorheen 5155
H. A. v. STARRENBURG
 OPGERICHT 1875
 Fahrenheitstraat 168
 TELEFOON 31791
 'S-GRAVENHAGE

VERSCHEENEN:
 NOTO SOEROTO
NIEUWE FLUISTERINGEN
 (IN RHYTHMISCH PROZA)
 MET PORTRÉT VAN DEN DICHTER
 BANDVERSIERING VAN IR. G. FRIEDHOFF, ARCH.
 Gedrukt op Oud-Hollandsch papier en genummerd van
 1-500.
 Alleen gebonden verkrijgbaar.
 Prijs f 3.50.
 Reeds bij het verschijnen als bijdragen in *Oedaya* schreef *Het Vaderland*: — „die zich in vorm en wezen volkomen harmonisch aansluiten bij de vroeger door Noto Soeroto gepubliceerde Fluisteringen van den Avondwind, en deze dikwijls nog overtreffen in innigheid van toon, rijpheid van klank en diepte van zuiver gevoel.” —
 Uitgave v. d. N. V. „ADI-POESTAKA”, Den Haag

Uw Armen, uw gebrek, uw angst, uw trillend beenen Voor 't Lot dat u genaakt, en dat zal u doen sneeven Rijst Godsvrugt en Berouw. Maar hij die 't al regeert, Kent uwe snoode geest en weet wat Neerland deert. Hij dondert uit zijn Throon op hun die Princen eeren, Die schelmen zijn genoeg aan zijne Raadt bekend, Vergeefs roept gij hem aan om uwen val te keeren, Daar hij op Willem's hoofd zijn bliksems nederzendt.

Dit vers lokte nog een „Weerklank” uit van een politieken tegenstander, die het een „godslasterlijk libel” noemde. In de kolonie was men uren ver van den hevigen partijstrijd in 't vaderland, doch de gevolgen van den oorlog met Engeland zag men er zeer donker in. Vandaar ook het inroepen van 's hemels bijstand; tegen 24 Oct. 1781 werd nog een afzonderlijke bededag uitgeschreven, waarbij werd uitgeweid over de zonden en overtredingen van de inwoners des lands, de toeneming der ongodsdienstigheid en het daaruit voortvloeiend zedenbederf, de verkwistingen in weelde en overdaad, het zondig misbruik van Gods zegeningen, enz. Hieraan, zoo meende de kerkelijke regerings-adviseur, had men te wijten de drukkende oordeelen, waarmee Gods hand de ingezetenen bezocht, de ziekten en de groote sterfte. Ten bewijze hoe van het aangezicht des Heeren een groote toorn over het land was uitgegaan, werd niet alleen gewezen op de vredebreuk met Engeland, maar ook op het ongelukkig lot, dat naar alle waarschijnlijkheid drie schepen van de Comp., de *Zeeploeg*, de *Juno* en de *Jonge Hellingman* had getroffen, die met man en muis waren vergaan.

't Waren zulke stoute beweringen in een officieel stuk, welke den auteur van *Batavia in dezelfs gelegenheid etc.* de gissing deden opperen: „Mogelijk hebben tot het zeer algemeen verspreide denkbeeld van Batavia's godloosheid eenig kwaad gedaan de fraaye Bededags uitschrijvingen, die jaarlijks in Indiën worden uitgegeven, en in welke men alle onheilen, zelfs tot de ontsteeking der brandende bergen van Banda en Ternate toe, aan de krijtende zonden der Bataviasche gemeente ziet toegeschreven.”

In 1793 werden veertiendaagsche bedestonden gelast, ditmaal wegens den oorlog met Frankrijk. Twee jaren later kwamen maandelijksche bedestonden daarvoor in de plaats, niet omdat de krijg reeds uitgebroken was, maar dewijl men het gevaar daarvoor wilde verbidden. Dit bleek genoegzaam uit het besluit van 28 Dec. 1795:

„Wordt aan alle en een ieder bekend gemaakt dat, in Raade van Indië overwogen zijnde hoezeer het in de tegenwoordige zorgelijke omstandigheden, waarin ons een vernielend oorlogszwaard dreigt en wij de woede van den vijand hebben te dugten, de pligt is van ieder recht geaart Nederlander en ingezetenen dezer volkplanting om niet alleen met kloekmoedigheid en standvastigheid van de middelen ter verdediging geschikt te helpen gebruik maaken, maar ook met zijne medeburgeren hart en handen heemelwaards te verheffen om de dreigende rampen van ons af te bidden, eene zo zichtbare als billijk vergramde Godheid in de roede te vallen, 's hemels zegen over de wapenen van onsen staat, maatschappij en bondgenoten ootmoedig af te smeken, den God onser vaderen om een spoedige vrede en herstelling van 's maatschappijs deerlijk kwijnenden handel aan te roepen, dierhalven goedgevonden is plegtige bid-uren uit te schrijven. Enz.”

Wanneer zoo'n gevaar voorbij was, dan volgde het besluit om die veertiendaagsche of maandelijksche bedestonden te staken, terwijl, wanneer er eene victorie over de vijanden der Comp. te boeken was, de „publycque danksegginge” in de plaats kwam van de voorbeding. Dit was overeenkomstig het oude gebruik om eene overwinning op Spanjaarden of Portugeezen, den val van een vijandelijk bolwerk, de onderwerping van een insurgenten

hoofdman, enz. te vieren met feestelijkheden, v. aan de dankpredikatie niet mocht ontbreken. T in 1659 eene expeditie tegen den „moordersc Palembang” (sultan van Palembang) het doel reikt had, gelastte de regeering eene openbare zeggingsdienst voor den middag, en voor den avond het ontsteken van pektonnen bij wijze van vrevuren, het luiden der klokken, het losbranden kanonnen, het uitsteken der vlaggen, enz. „to kenen van vrechdenbedrijven, so onder ons voor den hier verkeerenden vreemdelingh handelaer, voornamentlijk de naburige Moor vorsten ende schijnvrienden.”

Behalve door de gebeurtenissen in de kol zelve werd de uitschrijving van dank- en beded geregeld door de berichten uit het vaderland 1802 werden ze gestaakt op de tijding, dat Europa een algemeene vrede voorbereid 't Was de vrede van Amiens, die echter niet zou duren. In 't volgend jaar, onder het bes van den gouverneur-generaal J. Siberg, scheen eindelijk met het verleden te willen breken en gebruik af te schaffen. Althans, het besluit 4 Jan. 1803 bevatte de bepaling „eene publy danksegginge te laten houden wegens de jong gelukkig gesloten vrede”, maar tevens de claus „alsnu finaal te doen cesseeren het houden bedestonden”.

Ook op de schepen der Comp. werden die stonden gehouden, en golden dan gemeenlijk verkrijgen van een voordeelige of een behou reis. In het jaar 1608, toen de omzeiling van Kaap de Goede Hoop nog voor eene hachelijke derneming gold, zoowel wegens de Kaapsche men als de onvolledige kennis der navigatie in zeeën, werd op de vloot van den admiraal Pi Willemsz. Verhoeven een algemeene dankdag houden toen men die kaap te boven was geko Eveneens op de vloot van Joris Spilbergen, die straat Magellaen naar de Molukken steyende, men de gevaarlijke banken der *ABOTHOS* v was. En wanneer er te Batavia een retourvloot 't vaderland zeitree lag, dan werd aan den avond van het vertrek de biddag voor een beh den reis rooit verzuimd. Het admiraalschip de vloot werd er voor ingericht; er werd daar soort van kansel geplaatst voor een der Batav sche predikanten, terwijl kerk- en gezangbo voor de bemanning tijdig aan boord bezorgd m ten worden. Dit was in overeenstemming met kerke-ordening van het jaar 1643, welke bepa dat de bedestonden zoowel op zee als aan wal houden moesten worden; en verder:

„In tijden van oorlog, pestilentie, duren zware vervolging der kerke, en andere gem zwarigheden zullen van de Dienaren, met autor en bevel der Hooge Overigheid, openbare vast bededagen ingesteld en geheiligd worden.”

Den 30sten Mei van ieder jaar werd te Bat een bedestond gehouden ter herdenking van verovering van Jakatra, welke tot de stichting Batavia leidde. De vermoestering van Malakka, sterke bolwerk der Portugeezen op het sch eiland van dien naam, gaf eveneens aanleiding een bedestond. In de veroverde vesting zelve eene dankpredikatie in de St. Paulskerk geh door den veldprediker ds. Schotanus, die als aandeel in den buit 1000 gld. in contanten ont terwijl in het *Dagh-register* van het kasteel Bat geboekt werd:

„Over dese memorabile victorie wierd alho 26 Januarius 1641 een generale dancksegginge daen, ende des avonts soo rontom 't casteel als stadt los gebrant, mitsgaders dapper gevierd. Edelheit den Gouverneur gaff alle Nederlande andere, over eenige misdaden in de kettin bannen, gelyck oock eenige gevangens uyt he huys los, ende vereerde aen de burgery een Spaense wyn; men conde aen hoogh ende bemercken dat de vreugde hun ter herten Later werden zulke dankpredikaties geh

*) De Navorscher 1867, bl. 262.

FIRMA SEGAAR
 DEN HAAG
 SPUI 218 TELEF. 12902
 THOMSONLAAN 93. 33667
COMPLEETE MEUBILEERING
 TEGEN SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN
 VRAAG BESTEKKEN EN PRIJSOPGAAF

Voor Hondenartikelen
 Krachtvoeder, Dogcakes, Hokken, Manden, Stoe
 Halsbanden, Lijnen, Transporthokken, enz.
 IS HET ADRES:
P. H. VERSEVELDT
 Fred. Hendriklaan 204 - 's-Gravenhage - Tel. 533
 (Voortzetting der zaken v. d. Fa PETERS & Co., Parkstr.

Het wegvraagstuk is een economisch vraagstuk van de allereerste orde, dat de belangen raakt van Handel, Industrie, Landbouw en andere voorname bronnen van onze volkswelvaart. Verbetering van ons wegnnet is daarom een nationaal belang. Helpt mede dat de wegen verbeterd worden. Het duldt geen uitstel!

„P. C. W.” PROPAGANDA-COMITE VOOR WEGENVERBETERING
Prinsengracht 579 Amsterdam - Telefoon 31577 Postgiro 99961

de victorie op den Javaanschen insurgent-
ofman Troenodjojo, na het verijdelde komplot
den mesties Pieter Erbevvelt om te Batavia on-
het europeesche element eene „generale mas-
ere” aan te richten, en na den bedwongen op-
and der Chineezen, de beruchte Hollandsche Fu-
van het jaar 1740, waarbij ongeveer 10.000 men-
deerlijk vermoord werden *). Ds. Joh. Wa-
vond daarin aanleiding tot eene dankpredi-
(wedegade van het pauselijk *Te Deum* na den
Bartholomaeusnacht) waarvoor hij zijn teekst
as uit I Samuel VII vers 10:
En het geschiedde, toen Samuel dat brandoffer
erde, zoo kwamen de Filistijnen aan ten strijde
en Israël, en de Heer donderde te dien dage met
g. dat donder over de Filistijnen, en Hij ver-
heid wrakte hen, zoodat zij verslagen werden voor het
niet bezigt van Israël.”
an de predikaties, bij zulke gelegenheden ge-
den, zijn slechts weinigen in het kerkelijk ar-
el bewaard gebleven. Ook had de Indische let-
ende geen werk aan te wijzen, dat vergeleken
n worden met dat van prof. N. C. Kist, *Neêrlands*
en Bededagen. Alleen werd in 1787 te
recht uitgegeven een werk van ds. Jacob Casper
etzlar, predikant op het eiland Onrust en te Ba-
via, onder den titel *Bedestonden gehouden te Ba-*
via, onder het bestuur van den gouverneur-gene-
al P. A. v. d. Parra. Het boek had, met een Ne-
landsch pamflet uit de dagen der kerkelijke
sten, evengoed *Donderdag der goddeloozen* mo-
heeten, want de zondigheid van den mensch en
wraak des Heeren vormden daarin het *Leitmotiv*.
klonk daaruit een voortdurende klaagtoon over
menschelijke verdorvenheid, een in de tale Ka-
nits gesproken schuldbelijdenis en aansporing
zich met den Heer te verzoenen. Alles in ver-
met de dreigende teekenen van den godde-
en loorn, kenbaar uit de rampen des tijds.
in lateren tijd een Da Costa toornde tegen
as, aldus Metzlar tegen het Batavia zijner da-
Behalve dan, dat bij den een zich openbaart
gloed van den geboren dichter, bij den ander het
wend proza van den Indischen boetprediker. B.v.
een trant als deze:
Ach Heere, wie weet hoe ras Gij u om Batavias
verschilligheid, om Batavias grouwelen, ook in
tegen ons zult wenden, omdat wij een volk
dwalende van harten en dat uwe wegen niet
die „grouwelen” bedoelde de prediker inzon-
heid de onstichtelijke levenswandel van zoon-
en onder zijn tijdgenooten. De openbare geruch-
eener onheilge samenleving kaatsen dikwijls
echo terug van het klankbord des kansels. Niet
een de zaken van oorlog en vrede, een opstand,
ne epidemie, eene vulkanische uitbarsting, eene
kundige omkeering in Europa, enz. vonden
commentaar van de lippen des kerkelijken re-
maars, maar ook de buitensporige weelde der
ropeanen, de verwaarloozing van de inzettingen
christelijke religie, de ongebondenheid in het
keer tusschen de seksen. Dit laatste was reeds
na oud euvel, opklimmende tot de eerste Euro-
sche generaties in Indië, en op oud ijs vriest het
nt. De officieele verordeningen daartegen dag-
kenden al uit de dagen van Coen en v. Diemen;
waren door hunne opvolgers herhaaldelijk ge-
plieerd en gerenoveerd. Doch de geestelijke
moest ten dezen een verbond sluiten met de
allijke, wilde men een dam opwerpen tegen
angroeiend kwaad. Een boete van honderd
nen van achten werd opgelegd aan dengene, die
de eerste maal betrapt werd op het houden
„concubynen”; er waren echter ook gevallen,
in de doodstraf kon worden toegepast. Het
beeld van den gestrengen puritein Jan Pietersz.
den vaandrig Kortenhoeft het hoofd voor
Willem van Haren. „Op den moord der Sineezen,

de voeten liet leggen ter zake van zijn verboden
verkeer met Sara Speex, de onwettige dochter van
den lateren gouverneur-generaal Jacques Speex,
had afschrikwekkend kunnen werken, indien dit
in de dagen van ds. Metzlar niet reeds anderhalve
eeuw geleden was.

Het *Ned.-Ind. Plakaatboek* geeft over den strijd
van de overheid tegen Indische toestanden op dit
gebied tekst en uitleg, vermeldt ook den *conside-*
rans der opvolgende regeeringsbesluiten. Veelal be-
oogde deze „de afwendige van de straffen en on-
heylen, welke door de grouwelycke sonde van
echtbreucke en overspel de landen en steden over-
comen, daarvan ons de kerkelyke ende wereltsche
historiën niet dan al te beweenlycke exempelen
voorstellen, bemerkende dat dagelycx veel groote,
schandaleuse en den Christelyke name onwaerdige
dissolutiën geschieden in vuyle bijeencompsten,
oneerlycke versamelingen, gehaete concubinagiën
en Godt verdrietende overspel.”

Metzlar's *Bedestonden* ijverden tegen hetzelfde
euvel, waar hij b.v. de gemeente voorhield dat „d'in-
clinatiën deses climaets de luyden zoodanich tot
welluste zyn aenporrende, dat zy, door hulpe ende
aenlyden van hun selfs onbedwongentheyt, den
vollen toom aen hare quade genegtheden geven.”
Evenwel kon hij weten, dat er ook onder zijne
eigene ambtgenooten waren, die de klad in de ge-
meente brachten en bij hunne vermaningen over dit
onderwerp herinnerden aan den vos, die de passie
preekt. Doch het lag in den geest van het rege-
ringsbeleid dier dagen, dat het verbod der overheid
gesteund zou worden door het sermoen der gods-
dienstleeraars, die met de eeuwige straffen dreig-
de, waar de justitie veelal niet verder kon gaan dan
het verlies van tijdelijke goederen. Mocht ook niet
gezegd worden dat de Indische predikanten uit
Metzlar's dagen, d.i. uit de tweede helft der 18de
eeuw, ondanks den kerkelijken *style boursoufflé* in
hunne preeken, sycophanten en femelaars waren;
lieden, die zich op de borst sloegen en voortdurend
hun Heere! Heere! riepen gelijk de muzelman zijn
Allah ill' Allah! Eerder mocht men vermoeden dat
zij opgegroeid waren in de formulervroomheid dier
dagen en de richting volgden, welke de overheid
zelf aanwees. Doch, zoo de toon, dien zij aansloe-
gen, al eene genoegdoening was aan de zienswijze
der machthebbers en der vooraanzittenden in de
synagoge, evenwel was die niet het middel om in-
druk te maken op de gemoederen der groote massa.
D.i. van lieden welke, onder den druk van de Indi-
sche atmosfeer en van den dagelijkschen sleur, eer-
der een gemoedelijke of luimige toespraak als van
een pater Abraham a Sancta Clara van noode had-
den, eene populaire voordracht, eene pittige gelij-
kenis, eene bevattelijke levenswijsheid. Eerder dan
sombere profeteeringen, waarvan de toon als ge-
borgd was bij het Boek Jesaja, of dan de verzuch-
tingen en boetedenen van den Nederlandschen
kwaker. Aan menigeen onder de toehoorders van
Metzlar en zijne ambtgenooten kan destijds in den
bedestond eene bede ontweid zijn in den geest van
het bekende:

Verlos ons van den preektoon, Heer!
Geef ons natuur en waarheid weer.
(Wordt vervolgd.)

Van Week tot Week.

Dinsdag 27 Juli tot Maandag 2 Augustus.

De ramp op Sumatra's Westkust. Uit de berichten, welke
de thans hier te lande ontvangen Indische bladen
bevatten, kan men zich eerst nu een denkbeeld
vormen van den omvang der ramp, welke een
gevolg is geweest van de aardschokken op Java.
Volgens betrouwbare schatting, door het bestuur
van het Oranjekruis uit Indië verkregen, bedraagt
alleen de particuliere schade ten minste een mil-
lioen gulden. Het deel, dat men hiervoor in Indië
van het moederland mag verwachten, is hier nog

ROTTERDAMSCH LLOYD
Directie: WM. RUYS & ZONEN - ROTTERDAM 5009
Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL
LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

Haarlem en Omstreken.

W. C. BERGISCH
Bandagist
Nassastraat 12RD. - HAARLEM - Tel. 11288
5147

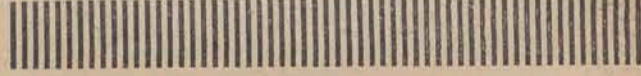
SCHOENMAKER
BLIJF BIJ JE LEEST!

Een oud spreekwoord en een wijs
spreekwoord. Alleen in zijn eigen vak
kan iemand iets goeds praesteeren. Een
bankier heeft geen verstand van den
kaashandel, evenmin als een electricien
van hondenscheren. Maar allemaal
kunnen zij in enkele uren leeren druk-
ken, teminste als men de verzekeringen
geloofd der handelaars in

**KANTOOR-
DRUKMACHINES.**

Als men dan zoo'n machine aange-
schaft heeft, valt het aanleeren van het
drukkersvak lang niet mee, het werk
kan niet halen bij dat van een goed ge-
outileerde drukkerij en slecht reclame-
drukwerk is het tegendeel van een
reclame. Indien gij echter met uw
drukwerk eer wilt inleggen en er de
aandacht op wilt zien gevestigd, bestelt
het dan bij de

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
NOBELSTRAAT 20 * TELEF. 11981

Wanneer U
PERIODIEKEN
wilt uitgeven, wend U dan
tot ons. Wij zijn daarvoor
speciaal ingericht en kunnen
derhalve voor
goede en tijdige aflevering
zorg dragen. Desgewenscht
verzorgen wij voor U de
Administratie en Expeditie
Onze rotatiepersen staan ge-
reed voor uw **grote op-
lagen**, onze prima snelpersen
voor die tijdschriften, waarbij
het vooral op **kunstdruk**
aankomt
N.V. Drukkerij Ten Hagen
Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. 11987*

FIRMA H. MOLIER
BOEKBINDERIJ EN
LINIËRINRICHTING
BOUWMARKT 28-30
S-GRAVENHAGE TELEF. 10704

HOTEL-RUBRIEK

APELDOORN

HOTEL VAN DER BURG

1ste en oudste huis ter plaatse Modern comfort
6285 Volledige pensionprijs f 5.-

'S-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“, Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 11486. Dir. bij Schev. B. 5033 3tr.k. en w.w. op de logeerk. **BESCHIKBAAR.**

Hotel Rest. „DUINOORD“ Sweetlinckplein Spec. bezocht d. Ind. Fam. 3020 OOSTERWIJK & V. D. LUUR **BESCHIKBAAR.**

BESCHIKBAAR.

DE VELUWE.

„Den Lindenhof“ te Vierhouten (bij Nunspeet) GEZELLIG VACANTIEHUIS

Gelegen op het kruispunt aan den weg naar Apeldoorn, Elspeet, Emst.

Prachtige boschrijke omgeving. Uitgestrekte heide. Pensionprijs f 2.50 per dag.

Voor het bereiden van een goede rijsttafel zijn de

Recepten van een Ind. Kokki

„De Ind. Rijsttafel“ door FR. BLOM, Schrijver van „Moderne Kookkunst“, verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster Nobelstraat 20, Den Haag.

Prijs f 1.00

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant te Rang. 5007

Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Interc. 4737 Code 5th Edition A. B. C

M.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-MIJ BRANDSTOFFENHANDEL

DENNEWEG 67a

DEN HAAG

TELEFOON

14427

5217

Wenscht gij te ontvangen te kwaliteit brandstoffen, tegen billijken prijs en gegarandeerde maat? Bel dan op 14427.

AAN DE LEDEN. Mogen wij op Uwe medewerking rekenen om het ledental onzer vereeniging te doen toenemen? Als ieder lid slechts één persoon introduceert, zal onze wekelijksche Mutatiestaat een sprekende rubriek vormen, die getuigenis aflegt van daadwerkelijk streven naar verhooging van den bloei van „Oost en West“.

GEBR. v. EGMOND

Waalsdorperlaan 23 Tel. 71639

5161 DEN HAAG

Aanleg en onderhoud van Tuinen
Levering van alle soorten planten

Vraagt gratis prijsopgaaf

allerminst bijeengebracht. Verwacht mag worden, dat bij de openbare inzamelingen, welke in verschillende plaatsen van het land in voorbereiding zijn, de giften zeer ruim zullen vloeien.

Leprozerieën op Bali en Lombok. Batavia, 27 Juli (Aneta).¹⁾ Het resultaat van de reis van den heer J. J. van Lonkhuyzen, hoofd van den Dienst der Volksgezondheid, naar Bali en Lombok is, dat er plannen voor sterkere centralisatie van leprozerieën op Bali zullen worden uitgewerkt. Bali krijgt drie groote leprozerieën. Voorgesteld wordt de andere leprozerieën op te doeken. Voor Lombok wordt het plan voor het stichten van een centrale leprozerie uitgewerkt.

Mishandeling van Inlanders. Padang, 27 Juli (Aneta). Het vonnis tegen den administrateur van Soeban Ajam, van der Stok, is 9 maanden gevangenisstraf, met aftrek van den tijd in preventieve hechtenis doorgebracht. De eisch was 1 jaar gevangenisstraf met aftrek van den tijd in preventieve hechtenis doorgebracht.

Mr. E. H. Winkelman †. Te 's-Gravenhage is in den ouderdom van 57 jaar overleden mr. E. H. Winkelman, oud-advocaat en procureur aan het Hoog Gerechtshof in Ned.-Indië.

De lijfstraffelijke rechtspleging. Op de vragen van den heer Kleerekoper (zie vorig K. W.), heeft de Minister van Koloniën geantwoord:

1. Officieele berichten omtrent de behandeling van de strafzaak tegen den administrateur der onderneming Soeban Ajam door den Raad van Justitie te Padang hebben den ondergeteekende nog niet bereikt. Wel is hem echter uit persberichten gebleken, dat hier strafbare feiten zijn gepleegd, waartegen onmiddellijk door den rechter is opgetreden.

2. Eenig verband of analogie tusschen de hier gebleken, door particulieren gepleegde mishandelingen en de lijfstraf, die als uiterste tuchtmiddel in strafinrichtingen door de overheid in enkele gevallen niet kon worden ontbeerd, vermog hij niet te ontdekken. De bijzonderheden, uit de behandeling van de strafzaak gebleken, kunnen den ondergeteekende dus bezwaarlijk tot het inzicht brengen, dat lijfstraffen als tuchtmiddel nimmer kunnen worden gedoogd.

3 en 4. De laatste twee vragen vinden in het bovenstaande reeds haar beantwoording.

Te allen overvloede moge hier nog verwezen worden naar hetgeen op bladz. 23/24 van de memorie van antwoord op het voorloopig verslag der Kamer nopens de Indische begroting voor het loopende jaar is medegedeeld, ten bewijze, dat in Indië het noodige verricht is en verricht wordt, om de toepassing van de lijfstraf zooveel mogelijk te beperken. Waar de Indische regering in deze volkomen diligent blijkt, bestaat er voor den ondergeteekende geen reden tot tusschenkomst.

Vertrek van den nieuwen Gouverneur-Generaal naar Indië. Jhr. Mr. C. A. D. de Graeff is voornemens den 11en Augustus het land te verlaten, om zich den 13en d.a.v. te Genua op het s.s. Grotius in te schepen ter aanvaarding van de reis naar Indië.

Naar aanleiding van het verzet op Atjeh. Kotaradja, 28 Juli (Aneta). Tot 24 Juli hadden zich in Troemon 30 kwaadwilligen bij het bestuur aangemeld.

Batavia, 29 Juli (Aneta). De landschappen Kloet en Troemon zullen worden samengevoegd tot een afzonderlijke onder-afdeling. Deze onder-afdeling zal bestuurd worden door een actief dienend officier.

De gestudeerde vrouw in de koloniën. Ter gelegenheid van het dezer dagen te Amsterdam gehouden Congres van vrouwen met academische opleiding, heeft mej. Dr. M. Muusses eene voordracht (met lichtbeelden) gehouden over het werk van Nederlandsche gestudeerde vrouwen in de koloniën.

De Telegraaf schrijft:

Het bleek, dat onder de vrouwen in Indië de theologen, ingenieurs en rechtsgeleerden ontbreken. De reden hiervan is, dat het praktische werk van een ingenieur in de Koloniën lichamelijk te veel vermoeit en dus voor een vrouw minder geschikt is. Wat het beroep van advocaat betreft, dit kan door een vrouw in de Koloniën niet worden uitgeoefend, daar b.v. Chinezen en Arabieren hun

¹⁾ De hiervolgende Aneta-telegrammen zijn ontleend aan de „Nwe Rott. Crt.“.

Leden van O. en W., eet steeds

KLINK'S FIJNE BELEGDE

BROODJES

PEKELVLEESCH ROASTBEEF HAM, ENZ.

Aanbevelend, W. F. KLINK,

Wagenstraat 109a - Den Haag - Tel. 1781

Wordt ook thuis bezorgd.

zaken nooit aan een vrouw zouden toevertrouwen.

Toch zijn in Ned. Oost-Indië negen vrouwelijke meesters in de rechten werkzaam, evenwel in der werk. Over het algemeen heeft men bij Bankwezen en in andere betrekkingen liever mannelijke juristen.

Vijf vrouwelijke juristen zijn werkzaam bij de Hoogen Raad in Ned.-Indië.

Wat de vrouwelijke tandartsen en apothekers de Koloniën betreft, er bestaat in dit opzicht geen verschil met Nederland.

Het aantal leerzessen in de Koloniën is betrekkelijk klein, doordat er slechts in de groote steden als Batavia, Soerabaja, Semarang, Bandoeng en Djocjakarta middelbare scholen bestaan.

De pest in Midden-Java. In de week van 6 tot 12 Juli zijn in totaal 48 gevallen van pest gerapporteerd, waarvan in de afdeling Temangoeng 1, Wobeso 1, Poerbolinggo 9, Jogjakarta 4, Bojolan 1, Klaten 2, Kendal 2, Pekalongan 25, Tegal 3.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvuur

De Bloem der Indonesische Kunst.

Met groote ingenomenheid ontvingen wij ter bestelling het reeds eerder hier door ons aangekondigde prachtwerk van J. A. Loebèr Jr.: „Das Batiken, die Blüthe Indonesischen Kunstlebens“, keurig verzorgd uitgegeven door de Gerard Stalling Verlag te Oldenburg.

Onze eerste gedachte was: Waarom kon dit boek geschreven door een kunstenaar, — in hart en ziele Nederlander gebleven, niettegenstaande hij jaren geleden door zijn levensomstandigheden gedwongen was zich tot Duitscher te doen naturaliseren — onze taal hier of in Nederlandsch-Indië uitkomen? Nader inzien echter denken wij: misschien is 't bezaaid met 't is, daar 't nu allicht meer gelezen zal worden, omdat 't een veel grooter taalgebied bestrijkt, voor Hollanders en Indonesiërs, die er belang in hebben, is het Duitsch geen onoverkomelijk bezwaar voor de kennisname, veel eer de door de vele illustraties vrij hooge prijs van f 12.50, doch het buitenlandsche oeffent hier altijd bijzondere aantrekkingskracht uit.

Wij wenschen het mooie, leerzame boek dan ook in veler handen; het neemt een eereplaats in naast het standaardwerk van J. E. Jasper, met de typische vaansche verlichting van Mas Pringadi¹⁾ en het vaansche onvoltooid geblevene van G. P. Rouffaer en H. H. Juyboll, waar 't in menig opzicht een welkome aanvulling van is.

Hoewel den heer Loebèr nog niet het geluk is te hebben gevallen persoonlijk Indië te leeren kennen, is hij op Indonesisch kunstnijverheidsgebied een vakkundig bij uitnemendheid, zooals er maar weinigen zijn, die hij met zijn kunstenaarshart van jongs afaan er bijzonder toe aangetrokken gevoelde — een prachtige collectie gesneden bamboe kalkkokers (tibags) zijn oom uit Timor meegebracht gaf er den stoffen — en achtereenvolgens bijna alle Europeesche musea vele particuliere collecties en geschiedkundige bibliotheken doorsnuffelend, zijn ziel gewijd heeft aan de herovering van de. De bat'k had zijn bijzondere voorkeur de. In de '90er jaren, tegelijk met Lion Cachet, Prikker en Lebeau, heeft hij deze kunst zelf beoefend en later aan de kunstnijverheidsschool te Elberfeld derwezen.

Zoals hij in zijn boek beschrijft, heeft hij met toenmaligen medewerker, Joh. B. Smits, van Haarlem uitgevonden, hoe met schellak in plaats van was, met succes op papier, leder en perkament, zelfs koper en ivoor, gebatikt kan worden. Wij herinneren ons menig kunstvol werkstuk van zijn hand uit die tijd en later.

Geen wonder dus, dat dit boek artistiek vakkundig en zeer gedocumenteerd geschreven is; toch is het aangenaam onderhoudend, ook voor leeken te lezen, daar zijn stijl in eenvoudige duidelijkheid meer landsch dan Duitsch klinkt.

Schrijver opent zijn „Inleiding“ met Keats' woorden: „A thing of beauty is a joy for ever“, wij hem de aanblik van een mooie batik een onbegrensde vreugde is. Zoals hij terecht opmerkt, is op Java techniek en kunst de eenvoudige katoenen linnen verfijnd en veredeld, dat 't zulk een thing of beauty geworden. Een mooie batik doet niet onder voor de kostbaarste fluweelen en zijden vorstengewaden.

¹⁾ Van wie Boeatan thans zijn geëtste Indische landschappen verkoopt heeft.

JAC. HUIZER

HEEREN
MODEARTIKELEN
RUIM GESORTEERD

THOMSONPLEIN 22, DEN HAAG

UITZENDINGEN

HOLL. DINERS EN RIJSTTAFEL
GR. HERTOGINNELAAN 92, TEL. 36347, DEN HAAG

FAM. PENSION

Beleefd aanbevelend, C. H. STAKMAN

KULK & KRAMER COPIËER-INRICHTING
 REPARATIE-INRICHTING
 Kantoormachines en Meubelen
 PAPESTR. 1b. TEL. 11701
DEN HAAG 5158
 Remington Portable, Corona, Erika, Senta
 Verzending naar Indië onder garantie.

In klein gezin te Utrecht met uitstekende inrichtingen van Onderwijs (R. K. Lyceum)

bestaat gelegenheid tot
OPNAME VAN EEN OF TWEE KINDEREN

Gezellig tehuis. Beschaafde omgeving. Toezicht op en hulp bij huiswerk.
 Brieven onder No. 5340 aan het Bureau van dit blad, Nobelstraat 20, Den Haag.

ngapore, Djambi, Palembang, Jokja, Solo, Magelang, Semarang en Malang. Het observatorium te Weltevreden registreerde den 3den Juli om 11 u. 8 min. een beving op 500 K.M. afstand in de richting O.-Z.-O., waarvan de haard vermoedelijk in zee ligt, ten Zuiden van Jokja. De bevingen in Midden-Java waren zwakker dan die in het Padangsche.

Gewoonlijk geldt de opvatting, dat het optreden van aardbevingen aan de vulkanen te wijten is. Dit echter behoeft geenszins het geval te zijn. Veroorzaakt een vulkanische uitbarsting lichte trillingen, alleen voelbaar op den mantel van den werkenden vulkaan, de schokken, die niet van een eruptie vergezeld gaan, hebben niets met vulkanische werkingen uit te staan. In het onlangs verschenen werk over „De Indische bodem”, uitgegeven door het Bureau voor Volkslectuur, vond de *Deli Crt.* (3 Juli) zulks nader toegelicht in een artikel van dr. S. W. Visser, wetenschappelijk medewerker aan het Kon. Magnetisch en Meteorologisch Observatorium te Weltevreden. Al deze aardbevingen zijn tectonisch, d.w.z. zij hangen samen met den bouw van de aardkorst. Geologisch onderzoek leert dat belangrijke breuken en scheuren in de aardkorst voorkomen, zooals op Sumatra over de geheele lengte van het Barisangebergte, in Straat Soenda, bij Maos. Verder weet men, dat de aardkorst niet overal in evenwicht is. Belangrijke spanningen en drukkingen treden op onder de werking van enorme krachten, waardoor langzaam maar zeker het voorkomen van het aardoppervlak zich wijzigt. Deze bewegingen gaan nog steeds door en iedere aardbeving is het gevolg van het toegeven van de aardkorst aan de heerschende krachten, is het innemen van een nieuwen evenwichtsstand. Geweldige krachten zijn hierbij in het spel. Scheuren van 'n paar honderd K.M. lengte (zooals bij Benkoelen in 1914) kunnen ontstaan. Verzakking of rijzing van groote stukken van het aardoppervlak kan voorkomen. Stooten, die tot op 1000 K.M. en meer van den oorsprong gevoeld worden, zijn niet zeldzaam. Juist, waar de aardkorst zwakke plekken vertoont, zal zij te gemakkelijker toegeven; daar kan men telkens herhalingen, zooals van Maos bekend zijn geworden, verwachten. Tectonische storingen treft men voornamelijk aan langs den rand der Continenten, het Aziatische Continent, waartoe men ook Borneo, Java en Sumatra met tusschenliggende zeeën rekent, en het Australische Continent, dat mede de Ailfoeren zee en Nieuw-Guinea omvat. Een gelukkige omstandigheid is daarbij, dat de storing als regel op den zeebodem ligt. De meerderheid komt voor langs twee betrekkelijk smalle strooken, de eerste de kuststroeken van den Stillen Oceaan (de Circumpacifische Zone) bevattende, de tweede zich uitbreidende langs de Middellandsche Zee, den Himalaya en Ned.-Indië, om vervolgens den Stillen Oceaan, Centraal Amerika en den Atlantischen Oceaan dwars over te steken (de Mediterransche Zone). Onze Archipel ligt in het kruispunt van beide gebieden. Op de groote eilanden Sumatra en Java neemt de frequentie toe naarmate men den Indischen Oceaan nadert. Groot is het aantal aardbevingen op Atjeh, Padang, Benkoelen, de eilandenreeksen voor de kust van Sumatra en op de Zuidkust van Java (Tjilatjap, Patjitan). Aardbevingen, die te Medan, Palembang, Batavia, Semarang, Soerabaja gevoeld worden, zijn bijna zonder uitzondering afkomstig van ver verwijderde haarden in den Indischen Oceaan.

Hout of steen? Stedenbouw in Indië.

De bewoners van steenen huizen of de werkers in de steenen gebouwen vonden bij de jongste ramp ter Westkust den dood onder het puin of werden door instortende muren voor hun leven verninkt. Voor *De Sum. Post* (3 Juli) is het ongetwijfeld een aanwijzing, dat we met den huizenbouw te voorbarig, te roekeloos zijn geweest. De ernstige vraag rijst, of de hygiëne en de duurzaamheid verkregen met de steenen gebouwen, niet te duur zijn betaald. Of men zoeken moet in de richting van ijzer en beton, of van steenen onderbouw met houten bovenbouw, dan wel in nog andere richting, zullen de technici moeten beslissen, maar de enkele steenen bouw, zooals die thans gedurende jaren door B. O. W. en particulieren is toegepast, vrijwillig of onder den drang van dwingende bepalingen, is een vreeselijke fout gebleken, in het bijzonder ter Westkust. Dit vraagstuk is dringender dan ooit. Het heeft zich trouwens nog niet zoo heel lang geleden ter Sumatra's Oostkust eveneens voorgedaan. Thans is het weer van een gevaarlijke actualiteit gebleken, niet alleen voor de roerige Westkust, maar ook voor de kalme laaglandse steden als Palembang en Djambi, die in opkomst zijn, en die in de toekomst gebouwen, kantoren, stations, scholen, ziekenhuizen van noode zullen hebben. De beantwoording

Muziekhandel DAJOS BELA
 Badhuisstraat 619 - Tel. 54754 - Fred. Hendriklaan 190
 SCHEVENINGEN, 'S-GRAVENHAGE.
 GROOTE VOORRAAD RUIME KEUZE
 Columbia-, Odeon, Musica-, Linström-, Beka-PLATEN en MACHINES
 Violen, Mandolin, Banjo's, Guitaars, Snaren, Onderdeel, Piano Muz.
 HUURKOOP SYSTEEM
 Speciale machines en verzending voor INDIË.
 EIGEN REPARATIE-INRICHTING. ZIET ÉTALAGE.

N.V. „EXIMA” - AMSTERDAM

DE STOFZUIGER met de enorme zuigkracht

ORION

Showroom
 AMSTERDAMSCH VEERKADE 8
 5231 TELEFOON 13311 - 'S-GRAVENHAGE
 Ook op gemakkelijke betalingsvoorwaarden verkrijgbaar f 6.40 per maand

RADIO-APPARATEN
 Contant en in Huurkoop vanaf f 145.— compleet
E. STEVENS
 Electrotechnisch Installatie-Bureau
 Copernicusplein 9 Telef. 31009
 'S-GRAVENHAGE
 5242 GESLOTEN GEHOORKAMER

DAMES-
 HERSTELLINGSOORD, INTERNAAT EN EXTERNAAT
 Heilgymnastiek - Massage
 Diverse methoden van geneeskrachtige baden
 Voorkoming en opheffing van obstructie bij de periodieke circulatie
HUIZE „ILEX” (HOORNBRUG) RIJSWIJK
 5197 Spreekuren van 1-2 of volgens afspraak
 Directie: HAGE Telefoon RIJSWIJK 156

COR VAN MOORSEL
 JAN HENDRIKSTRAAT 9
 DEN HAAG - TELEFOON 14953
 Is het voordeligste adres voor
 BEDDEN
 MEUBELN
 TAPIJTEN

andere landen en wat nog bewonderenswaardiger is: het is echte volkskunst, niet alleen vervaardigd en getragen door de hoogsten in den lande, maar ook als hooggewaardeerd feestgewaad door de mannen en vrouwen uit de heffe des volks, terwijl 't toch altijd zijn aristocratisch karakter bewaart.
 Schrijver legt er den nadruk op, dat voor hem het hoogtepunt der Javaansche batikkunst gelegen is in het feit, dat zij in het hart van het geheele volk leeft, dat het geheele volk bekend en met hooge eerbied als kunst erkend wordt. „Een geestelijk bezit, dat men niet onderschatten mag!” Dat de batikkunst juist op Java dit hoogtepunt bereikt heeft, verklaart schrijver het feit, dat de Javanen reeds eeuwenlang een hoog geestelijke beschaving ondergaan hebben, die niet, zooals de onze, berust op streng wetenschappelijk denken, maar gericht is op esthetische gevoelsindrukken, geboren uit een rustige schoonheidszin. Hij noemt dit de „Oostersche schoonheidsproke” en kan dan ook de verzoeking niet weerstaan den lezers hier en daar, om ook vluchtige, kijkjes te geven op nog ander Indisch kunst- en kunstnijverheidsgebied dan het batik- en wat voor ongewijden niet anders dan belangstelling-opwekkend kan zijn.

Schrijver heeft zijn stof in elf hoofdstukken verdeeld:
 I. Het materiaal en de voorbereiding er van.
 II. De werktuigen voor het batikken. (Het woord „werktuig” klinkt voor deze fijne kunst, met de subtielheid uitgedrukt, haast te grof.)
 III. De was en verdere toebereidselen.
 IV. Het met was teekenen.
 V. Het verven.
 VI. Het batik-ornament (waarin een deskundig, bejupend en fijngevoelig kunstenaar aan het woord is).
 VII. Gebatikte kleederen.
 VIII. Batik-namaak en de kain simboel tulis 2).
 IX. Het Indisch batikken buiten Java.
 X. Het mysterie der Javaansche batik (met betrekking tot haar onbekenden oorsprong en afkomst).
 XI. Het batikken in Europa. (Bijzonder interessant de beschrijving van een oeroude volkskunst in de pathen: het batikken van Paascheieren met de daar verbonden legenden en gebruiken).
 Behalve de vele foto's en verduidelijkende tekeningen tusschen den tekst, is het boek verlicht met zes kleurede platen en 34 foto's van zeer interessante batik's uit de meest verschillende streken van Java en Madoera, naar zeldzame exemplaren uit Musea en particuliere verzamelingen. Het geheel geeft een volledig overzicht der batikkunst, al mag men er en daar bij de beschrijvingen en opmerkingen beven, dat de schrijver zijn kennis en ondervinding uit eigen ervaring heeft kunnen toetsen aan de uitvoering der batikkunst in het land zelf. Hij doet ook menige vraag op verschillend gebied, dat z. i. behouding vereischt en nimmer de aandacht van de betreffende onderzoekers heeft getrokken. Het ligt op onze weg hier in details daarover te treden, doch over het herhaald berijden van stokpaardjes, als dat zijn de beteekenis van het parang-motief en het niet gebatikte zijn van bladwerk — die reeds vroeger aanleiding gaven tot miskenning en verbitte onder de geleerden.
 Wij verheugen ons over de verschijning van het boek en hopen, — vooral ook in het belang van de toekomst der Javaansche batikkunst, die tot haar ontwikkelend bestaan thans kennis en waardeering, mede van de Europeeschen kant, zoo noodig heeft — dat het den heer Loeber gegeven moge zijn nog eens zijn licht op de stek en te laten schijnen op Java zelf, in de verschillende batikcentra. Ook op verfg gebied, het zoo belangrijke onderdeel der batikkunst, is hij expert — zie zijn artikel in het Koloniaal Weekblad van 17 Juni j.l. — en zou hij aan de Javaansche batikkunst uitmunten diensten kunnen bewijzen.

De met ketanpap „gebatikte” grove doeken uit Batem en Zuid-Sumatra opais er een op de jongste Tentoonstelling in de Gothische hagen te 's-Gravenhage hing.

Overzicht uit de Indische Bladen.
 I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.
 Aardbevingen en aardschokken.
 De Deli Crt. en De Sum. Post (29 Juni t/m 3 Juli) geven aangrijpende beschrijvingen van De aardbevingsramp ter Sumatra's Westkust. Behalve ter Westkust zijn ook aardschokken of bevingen voorgekomen te Si-

MAX POOL
 POSTZEGELHANDEL
 KORTE POTEN 25 - DEN HAAG
 TELEFOON 16722
 INKOOP - VERKOOP
 POSTZEGELVEILINGEN

Apotheek **M. L. ADAMA**
 Bezuidenhout 111 - DEN HAAG - Telef. 70366
 Allopathische en Homoeopathische Geneesmiddelen
 Verbandstoffen en Ziekenverplegingsartikelen.
 MINERALE WATEREN 5148
 Binnen- en Buitenlandsche
 Verpakte Geneesmiddelen

ZIJT GIJ ABONNEE ?

van het rijk geïllustreerde en op zwaar
kunstdruk in dubbeltoon-inkt gedrukte
Maandblad

NEDERLANDSCH-INDIË OUD EN NIEUW

Zoo niet, vraagt dan gratis proef-
nummer aan bij de Administratie
Prijs per jaargang f 20.— te voldoen
in halfjaarlijkse termijnen van f 10.—
Jaargang IX (Mei 1924—1925) bevatte
o.a. bijdragen van: Dr. H. P. Berlage,
Prof. T. J. Bezemer, B. P. Bremmer,
Prof. Dr. Karl Döhring, Anne Hallema,
Dr. F. W. T. Hunger, S. Kalf, Prof.
Dr. N. J. Krom, W. O. J. Nieuwen-
kamp, Joh. F. Snelleman, V. I. van de
Wall, Dr. P. Wirz, Dr. Karl With e.a.,
benevens talrijke boekbesprekingen.

DRUKKERIJ TEN HAGEN

NOBELSTRAAT 20 - DEN HAAG - TEL. 11987

Gerrouwé
Leist

**TAFELGEREI
en SERVIEZEN**

Vraagt Prijscouranten 5064

Fa G. v. WILLEGEN & ZN
HAVENKADE 4-6 TEL. 50844
SCHEVENINGEN

Les extrêmes se touchent

Een courantendrukkerij is een inrichting waar
in den kortst mogelijken tijd het grootst mogelijk
kwantum werk moet worden gemaakt. Personeel
en machines zijn daarop speciaal ingesteld. Snel-
heid is hoofdzaak; kwaliteit een, zij het dan voor-
name, bijzaak.

Een kunst-drukkerij is juist het omgekeerde. Daar
is de atwerking hoofdzaak en teveel haast zou ten
nadeele van het werk komen. Ook daar zijn
personeel en machines speciaal op zulk werk
berekend.

De meeste drukkerijen leggen zich óf op het een,
óf op het ander toe, omdat het lastig is, zich op
twee zoo uiteenlopende soorten van werk te
specialiseren.

L'exception confirme la loi

Dat ziet men aan onze Drukkerij, die op haar
rotatiepersen couranten en tijdschriften snel en in
grootte oplagen vervaardigt, doch wier snelpersen
kunstproducten leveren als „Ned. Indië Oud en
Nieuw”, „Het Huis Oud en Nieuw”, Oedaya
(Opvang) enz. Natuurlijk vervaardigen wij ook
het middenklasse-werk, het z.g. Handelsdrukwerk
en wij beroemen er ons op, dat ons werk door
geen onzer collega's kan worden overtroffen.

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

DEN LEDEN wordt bezelfd doch dringend verzocht.
bij adresverandering hiervan ten
spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den
Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den
Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den
Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

Fa. v. ASMA VAN DONGEN
Lood- Zink- en Sanitaire Werken

TOONKAMER

EDISONSTR. 142, TEL. 33314
DEN HAAG

van de vraag is aan degenen, die voor den verderen
opbouw in letterlijken zin van dit groote, maar in geo-
logischen zin blijkbaar onbetrouwbare land, verant-
woordelijk zijn.

Het *Bat. Nwsbl.* (23 Juni) had een onderhoud met
den heer *Bos*, oud-directeur van publieke werken van
Amsterdam, die een vergelijkende studie over *steden-
bouw in Indië* maakt. In Indië zijn eigenaardige moei-
lijkheden te overwinnen, in verband met het optreden
van aloude communale instellingen naast ultra moderne
maatschappelijke eischen. Daarmee hangen samen
vraagstukken van *kampoengbouw*, het verkeerswezen,
het stedelijk spoorwegvervoer in verband met handel
en stadsuitbreiding, en de rioleering. Spr. noemde deze
geen specifiek Indische vraagstukken, want naast de
afwijkingen in verband met klimaat en volkskarakter,
zijn ze voor alle steden in de beschaafde wereld, die
zich van dorp tot stad ontwikkeld hebben, gelijksoortig.
In vele opzichten bestaat overeenkomst tusschen de
moeilijkheden, die de *gezondmaking* en *woningverbete-
ring* voor Amsterdam opleverden en voor welks oplossing
Soerabaja staat. Spr. adviseert bij den bouw van
kampoengs in hooge mate rekening te houden met de
eischen van *mooien stedenbouw*. Behalve ten aanzien
van assainering en hygiëne acht hij het ook noodig
rekening te houden met den eisch, dat de kampoengs
zich moeten in- en aanpassen aan de door Europeanen
bewoonde stadsgedeelten. Een gelukkige oplossing als
Tjandi te zien geeft, moet ook *Soerabaja* ten voorbeeld
zijn. Terwijl *ir. Maclaine Pont* een verder doorgevoerd
gebruik van *bamboe* voorstaat, keurt de heer *Bos* het
ten eenenmale af. N.z.m. is het vóór alles noodig bam-
boe als bouw materiaal voor huizen te laten varen en
te vervangen door een of andere houtsoort. Spr. sprak
ook over den *huurprijs*. De uitkomst van den bouw van
arbeiderswoningen in de groote steden heeft bewezen,
dat men daarbij den opzet te groot heeft genomen,
waarvan het gevolg is geweest het invoeren van huur-
prijzen, die in ongunstige verhouding staan tot de
draagkracht der verbruikers. Het zijn niet het minst de
hooge huishuren, welke het verminderen van de loonen
in den weg staan. Wil men in Indië een dergelijk pro-
ces voorkomen, dan behoort men bij den kampoeng-
bouw terdege rekening daarmede te houden. Spr. ge-
loofde, dat voor verschillende Inlandsche stadswijken
het volgen van het Amsterdamsche voorbeeld de aan-
gewezen weg tot verbetering zal zijn.

De notulen van den J. S. W. B. (slot).

De motie van afkeuring-Kerkkamp in den Volksraad
is ingetrokken. De Regeering, die er alles voor heeft
over gehad om een einde aan de affaire te maken, zelfs
de kans op deze motie, heeft Haren gemachtigde nog
eens uitdrukkelijk laten verklaren dat, zoo ooit de be-
oogde vereenigen de grens van economische actie
naar politiek zouden overschrijden, op Hare medewer-
king geen staat meer valt te maken. Zij maakte daarbij
gebruik van het testimonium van den heer *Tideman*,
dat de notulen van 10 Mrt. niet in alle opzichten juist
waren. (*Java-Bode*, 23 t/m 26 Juni).

Wij verwijzen naar *De Loc.* (26 Juni, blz. 31 „Recht
en rede”; blz. 32 „Een reconstructie van het P.E.B.-
geval”), *Soer. Hbl.* (22 Juni, 3de bl. „Nieuwe feiten”) en
Bat. Nwsbl. (23 Juni „Klare Wijn”; 24 Juni, 1ste en
2de bl. en 25 Juni „P. E. B., Suiker en Regeering”; 26
Juni „Finis”).

Drie beslissingen.

De dagbladen (o.a. *Bat. Nwsbl.* 23 t/m 29 Juni) ge-
ven verslagen en overzichten van de zittingen van den
Volksraad. Er zijn drie belangrijke beslissingen gevallen
bij de begrotingsafd. Financiën. In de eerste plaats
heeft de Volksraad te kennen gegeven, dat hij de *ur-
gentie van belastingverlaging* voor de natuurlijke per-
sonen dringender acht, dan voor de rechtspersonen
(vennootschapsbelasting). De tweede beslissing viel in
negatieven zin: de Volksraad heeft namelijk de motie
's Jacob, die de strekking heeft de Regeering uit te noo-
digen niet tot verhooging van het invoerrecht op
sigarettenpapier over te gaan, verworpen. Men mag dit
beschouwen als een persoonlijk succes van den Regeer-
ingsgemachtigde. Of het ook een succes voor de schat-
kist is, zal de tijd leeren. In de derde plaats heeft de
Volksraad zich vereenigd met 23 tegen 16 stemmen met
een motie van dr. *Schmutzer*, die zich tegen de plannen
van de Regeering ten opzichte van de *opiumpolitiek*
verzet. Veel anders dan een breed gebaar valt — vol-
gens *Civis* (*B. N.* 28/6) — in deze beslissing niet te

WANNEER

U zich in DEN HAAG vestigt laat Uw woning
Stoffeeren en Meubilleeren door

H. FLICK - Scheveningen

Neptunusstraat 148 - Telef. 53568

ontdekken. Het licentiestelsel leidt er niet slechts
dat de Regeering den toestand niet meer in de hand
houden, het heeft bovendien ten gevolge, dat, wan-
neer eenmaal internationale afspraken zullen voeren tot
gedwongen geleidelijke vermindering van het ge-
bruik van opium, elk juist gegeven over den omvang ervan zal blijk-
baar ontbreken. De „blinde” schuivers stijgen steeds in
tal (zie *B. N.* 28/6 „Soerabaja”, de vermindering
omzet van regie-opium) en het gevolg van een
zooals de heer *Schmutzer* aanbeveelt, zal alleen
dat er op zeker oogenblik „officieel” in Indië niet
geschoven wordt, doch practisch weinig minder
te voren. De motie spreekt zich namelijk uit voor
having en uitbreiding van het licentie-stelsel, ge-
aan den onmogelijk te vervullen eisch van een af-
de bestrijding van den smokkelhandel. Men moet
zedelijke waarde van het optreden van dr. *Schmutzer*
en zijne vrienden waardeeren, in de practijk leidt
helaas slechts tot struivogelpolitiek. Ook de *Java-
Bode* (26 Juni „Een Royale geste...” en 28 Juni, L. N. „
sentiment”) moet, met alle eerbied voor het
licentie van de heeren, toch verklaren, dat hun
nauwelijks te realiseren valt. Zij beziet de uit-
van den Volksraad als eene sympathieke sentimen-
reactie, die te weinig rekening houdt met de ma-
ten financieele consequenties ervan.

Geen landsuikerfabriek.

Uit de M. v. A. op het afd.verslag der begroting
L. N. en H. (*Bat. Nwsbl.* 16, 17 en 18 Juni en *Soer.
22 Juni, 3de bl.*): Wat de oprichting van een
suikerfabriek betreft, moet de Regeering opmerken
bij de begrotingsbehandeling in 1925 voldoende
bleken is, dat Zij daartegen ernstige bezwaren
Deze zijn ook bij nadere overweging van dien aard
bleken, dat Zij ook een onderzoek, als in de
Stokvis voorgesteld, onnoodig heeft geacht. Zij zal
afwachten, wat de Minister van Koloniën Haar te
zal doen weten. Ook ten aanzien van de oprichting
een lands-rubberbereidingsfabriek, thans als wel-
lijk uitgesproken, staat de Regeering afwijzend
aanzien van deze aangelegenheid moet overigen
misverstand bestaan; deze fabrieken toch kunnen
profiteeren van hooge rubberprijzen. Maar zij het
product van de bevolking moeten opkopen
marktprijs. Alleen het prijsverschil tusschen de
de bewerkte rubber, verminderd met de verwerk-
kosten, brengt winst mede, terwijl eveneens een
deel ligt in het uitsparen van de transportkosten
het ruwe product naar Singapore. De met de
exploitatie der dennenbosschen in Aljeh in het
jaar bereikte resultaten zijn van dien aard geweest
tot voortzetting van de proef besloten werd. De
verkregen ervaring konden verbeteringen in het
worden aangebracht. De producten (hars en
tijn) blijken van zeer goede kwaliteit te zijn. Ver-
wordt, dat de uitgaven door de inkomsten gedeel-
ten worden. Omtrent de mogelijkheid van vorming
een grootbedrijf kan echter thans nog geen uits-
worden gedaan.

In een bespreking van een redevoering in
gehouden door het Volksraadslid *J. E. Stokvis*
het *Soer. Hbl.* (26 Juni, 2de bl. „Indië in Neder-
oprichting van een gouvernement-suikerfabriek

Onze puttees veroordeeld?

De *Java-Bode* (25 Juni) vernam met verbazing
dr. *W. Schuurmans Stekhoven* te Utrecht in een
chre o.m. de stelling verdedigde, dat het drag-
beenwindsels een ernstig gevaar oplevert voor
zondheid en de marschvaardigheid van den troep-
harde, gesloten en dan nog wel hooge, on-poreuze
op een uniformjas belemmert den bloedsomloop
ademhaling en vormt voor marcheerende troepen
ongewenschte kleedij. Zeker is dit 't geval in de
sche klimaten. Reden, waarom men zoo spoedig
lijk die kragen open zet en... de Indische uniformen
in de groene jas dubbel is en daarin nog een
wordt gedragen!! Reden, waarom ook door de
ving met de nieuw model open jas getracht wordt
oplossing te vinden, die practisch is en de netheid
veel schaadt. Wat de *puttees* betreft, een 15-
terug is juist op medische gronden de puttee
Nederlandsche leger ingevoerd. In Indië best-
derbeenkleding reeds lang en in vrijwel alle
landsche legers eveneens. Onze bureu, de Eng-
hebben ze door hun soldaten steeds doen dra-
Br.-Indië, Zuid-Afrika en Egypte, dus tot in de
klimaten. En zouden deze beenbekledingen nu
niet meer deugen, onhygiënisch zijn? Het wil er

DENKT

U wel aan ons blad voor
s Uw reclame?

P. VAN DEN BERGE
 Bankastraat 41 Tel. 15587 's-Gravenhage
 Gas, Water, Electriciteit, Baden, Geysers, Haarden,
 Gaskachels, Tuin- en Gaslaugen,
 Lood- en Zinkwerker. 5239
Groote Reparatie-Inrichting

VOOR TAXATIE

van Meubilair, bijvoeging van Goederen, of
 publieken verkoop van geheele Inboedels,
 raadplege men den Auctionair:
W. DOP, Tel. 34957, DEN HAAG

NIJMEGEN

Effecten Coupons
 Verschaffen alle reisbiljetten voor het buitenland
Assurantiën Brandkluis
 5048
Effecten- en Wisselbank Bouvy
 Lange Burchtstraat 14 - Nijmegen - Telef. 2480 en 2481

J. B. niet in. Intusschen vestigt de J. B. de aandacht op de brochure, welke n.a.v. de promotie van dr. Stekhoven zal worden uitgegeven; het blad is zeer benieuwd, wat onze militaire medici over deze aangelegenheid zullen denken, zeggen en schrijven.

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

Het Communisme in Japan.

II (Slot).

China staat thans, zegt de schrijver, voor eene reusachtige organisatie, terwijl vertrouwde aanwijzingen aanwezig zijn, dat, als het aan het bestuur te Canton mocht gelukken, langs vredelievenden weg, de rust in China te brengen, het aan maarschalk Feng Yu Hsiang niet moeilijk zal vallen eene Chinese troepenmacht te verzamelen ter sterkte van 5 à 6 miljoen man.

Voor de andere menschenrassen is deze aangelegenheid een onderwerp, waarover te denken valt. De Japansche Regeering verkeert in eenige onrust over het bestaan van de proletarische partij in dat land. Eigenlijk heeft iedereen daar te lande een rooden neus, hetgeen men op zoodanige wijze moet opvatten, dat iedere intellectueel propagandist is van de volksbeweging, die ten doel heeft het thans nog heerschende imperialisme te doen verdwijnen.

Die propagandisten openen de oogen van het volk, door er op te wijzen, dat de Russische Sovjet den weg aanwijst tot bestuur door het volk, terwijl zij, volgens betrouwbare berichten, te Oesaka eene organisatie van meer dan 100.000 proletariërs hebben tot stand gebracht.

Zoo is het ook te Tokio. In Nagasaki en te Kobe bestaan reeds nieuwe regelingen, tengevolge van de moeilijkheden waarin het bestuur verkeert.

De oude gebrekkige toestanden worden verbeterd, ten einde het volk tevreden te stellen, doch dit vraagt veel meer dan te voren overeengekomen was.

De hulp, welke de kapitalisten verleenden aan de door het bestuur opgerichte comité's voor de bestrijding der werkloosheid, wordt door het volk niet geprezen.

Het dagelijksche loon van den werkmans bedraagt niet meer dan 45 yen-centen en het laat zich aanzien, dat Japan in de toekomst dientengevolge nog voor groote moeilijkheden zal komen te slaan.

Het Japansche bestuur is niet in staat die werkmansbeweging bezwaren in den weg te leggen.

De schrijver hoopt, in geval van een meer langdurig verblijf in Japan, aan zijne kameraden ook nog eens iets te schrijven over de Japansche Pers.

Ook is zijne meening nog, dat men in Ned.-Indië niet veel weet van de proletarische beweging in Japan.

Zoo is het spoorwegpersoneel in de organisatie opgenomen, doch op eene andere wijze dan in Indonesië, waar de lust tot organisatie niet bijzonder groot is.

De schrijver hoopt, dat hij op zijn weg geen groote belemmeringen zal ontmoeten en roept uit de verte zijne kameraden geluk voor de beweging tot aan den dag der overwinning toe.

Het Dansinstituut „Tasman Sirwo" ter hoofdplaats Djocjarta.

In de „Pewarto Soerabaja" van 26 December 1925 is het in de „Mataram" voorkomende bericht overgenomen, dat het aan den heer Soewardi Soerjaningrat gelukt was voor zijn Instituut de beschikking te krijgen over een gamelan, ter waarde van f 900.—.

In aanmerking genomen het feit, dat dit instituut eene particuliere instelling is, welke geen subsidie ontvangt noch contributie vraagt van de leden, doch zich met de schoolgelden moet in stand houden, zou men tot op zekere hoogte reeds van een succes kunnen spreken.

Doch Tasman Sirwo vraagt aan hen, die voor het instituut sympathie gevoelen, voor de eerste maal geldelijke steun, niet in den vorm van een geschenk, doch bij wijze van leening, waarvoor het 200 obligaties wil uitgeven à f 5.— of te zamen f 1000.—, voor welk bedrag het de gamelan wil kopen.

Hoewel daarvan geen rente wordt uitgekeerd, hoopt de heer Soewardi Soerjaningrat niettemin, dat men ze toch nemen zal.

Op den 19en van elke maand zullen minstens 4 obligaties worden uitgeloot en het bedrag ten volle worden uitbetaald.

De uitloting zal geschieden ten overstaan van eene commissie, die voor de eerste maal zal bestaan uit de

heeren Pangéran Ario Soerjaningprang, Raden Bodjito, directeur der Levensverzekering Maatschappij „Boemi-poetra" en Mr. R. Soejadi, advocaat en procureur te Djocjarta.

Zij, wien Djocja veel goeds schonk en daarvan goede herinneringen hebben bewaard, vinden in het vorenstaande wellicht aanleiding klinkenden bijstand te verlenen.

III. UIT DE CHINEESCHE PERS.

Het eerste Chineesch Onderwijs-Congres te Djocjarta.

I.

Op Vrijdag, den 25en December 1925, werd in het op Gondomanan gelegen gebouw van de Centrale Chineseche Vereeniging (de C. V. T. H.) te Djocjarta het eerste Chineesch Onderwijscongres geopend, waarop een 300-tal personen, waaronder 30 vertegenwoordigers van verschillende Chineseche scholen op Java, van andere Chineseche vereenigingen en van de pers tegenwoordig waren.

De samenkomst werd des avonds ten half negen ingeleid door den heer Tjie Tjeng Tjhiang, die, op de gebruikelijke wijze, alle aanwezigen dankte voor hunne komst en voor het feit, dat zij tijd hadden kunnen vinden om aan den oproep van de Centrale Chineseche vereeniging gevolg te geven.

Volgens het door den redacteur van de „Perniagaan" persoonlijk opgemaakte verslag van het verhandelde op het congres, dat in het nummer van 28 December 1925 is opgenomen, werden vóór de bespreking van de verschillende punten, de aanwezigen verzocht zich naar de voorgalerij van het vereenigingsgebouw te begeven en daar eerbied te bewijzen aan de vlag Ngo Sck Kie.

Verder sprak hij over de motieven, welke aan het Bestuur van de Centrale Vereeniging aanleiding hadden gegeven tot het inroepen van den steun en de voorlichting van zoovele deskundige personen en vereenigingen, en welke in hoofdzaak hierop neerkwamen, dat het onderwijs, dat aan de Chineseche jeugd wordt gegeven, onvoldoende is en het nemen van voorzieningen ten deze een gebiedende eisch moet worden geacht.

En, aangezien de wijze, waarop de verbeteringen moesten worden aangebracht, eene zeer moeilijk op te lossen zaak was, achtte het Bestuur der vereeniging het noodzakelijk, dat de verschillende onderwerpen, in tegenwoordigheid van zoovele deskundigen, zouden worden besproken en behandeld.

De spreker hoopte, dat het congres vruchtbare uitkomsten zou opleveren.

Nadat, in het belang van de leiding der vergadering, de heeren Kwee Tek Hoei van Buitenzorg en Kwa Sian Tjai respectievelijk tot onder-voorzitter en secretaris waren gekozen, gaf de heer Tjie Tjeng Tjhiang de leiding aan den vice-president over, die het podium bestegen hebbende, de navolgende onderwerpen voorbracht:

- A. Het goede en nuttige van de Chineseche School;
- B. Beschouwingen over die onderwijsinstelling.

De spreker wees op het feit, dat de schoolbeweging destijds was uitgegaan van Batavia.

Er waren toemaals 4 partijen, die wel eenstemmig waren ten opzichte van het nut der oprichting van de Chineseche School voor de jeugd, doch ten aanzien van de uitvoering van het plan verschillende richtingen vóórstonden.

Zoo wenschte o.a. wijlen de heer Lie Kim Hok met zijne volgelingen aankweeking van het Godsdienstonderwijs volgens de leer van Khong Tjoe, terwijl anderen meer voor de oprichting waren om aan het Europeesche Bestuur te toonen, hoe moeilijk het voor de Chineseche ouders was om voor hunne kinderen plaatsing te krijgen op de goede gouvernementsscholen.

Tengevolge van de verschillende richtingen in die 4 partijen kon de basis van het onderwijs al dadelijk niet zeker zijn en werd de toestand van dat onderwijs geleidelijk ongunstiger.

De elders opgerichte Chineseche scholen volgden het voorbeeld van Batavia, doch ook daar waren de resultaten van het onderwijs zóódanig, dat zij niet aan de verwachtingen beantwoordden.

Aangezien 12 sprekers waren ingeschreven en er slechts 3 uren voor de vergadering beschikbaar waren, werd bepaald, dat ieder spreker niet langer dan 7½ minuut zou spreken.

WEEFSCHOOL „SMEDA"
 MARGARETHA VERWEIJ
 AMSTERDAM DEN HAAG BLARICUM
 Handweefwerk Egyptisch vlechten
 Raffia werk
 LESSEN EN CURSUSSEN

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR

Gevestigd te NIJMEGEN
 Oude Varkensmarkt 41-53 Telefoon 1865
 Geopend van 9—12 v.m. en van 2—4 uur n.m.
 Zaterdags na 12 uur gesloten
 Directeur **A. VAN BOXTEL**
 Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te
 AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30h
 DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Valkenboschk. 34
 ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24b
 Telefoon van 9—12 10733
 ARNHEM, G. J. Hoetink, Ammastraat 58

N. N. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

- Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge,
- Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter
- en -waker, Jachttopziener, Magazijnmeester,
- Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas,
- Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur,
- Stoker centrale verwarming, Knecht van
- de apotheek en ander Personeel voor Zieken-
- en Weeshuizen, waaronder ook gediplo-
- meerde Verplegers, Controleurs en Wakers
- voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegra-
- fisten en Telefonisten, Koks. enz., waaronder
- geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten
 Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

MANGELS-WRINGERS
 TAFELMANGELS
 GORDIJNSPANNERS
G. F. A. DRIESSEN
 LANGE HEZELSTRAAT 54
 BROERSTRAAT 19 naast de kerk
 NIJMEGEN
 Het beste adres voor alle Huis-houdelijke artikelen en IJzerwaren

J. VAN BUUREN
 APOTHEKER
 KANAALWEG 53 :: SCHEVENINGEN
 TELEFOON 50105

Goed Adverteeren beteekent
 grootere omzet;
 dus meer winst

DR G. KRUYSS

MOND- EN TANDARTS
SPREKUREN 9 TOT 3
BILLIJKE TARIEVEN

VALKENBOSCHPLEIN 17
'S-GRAVENHAGE

5361

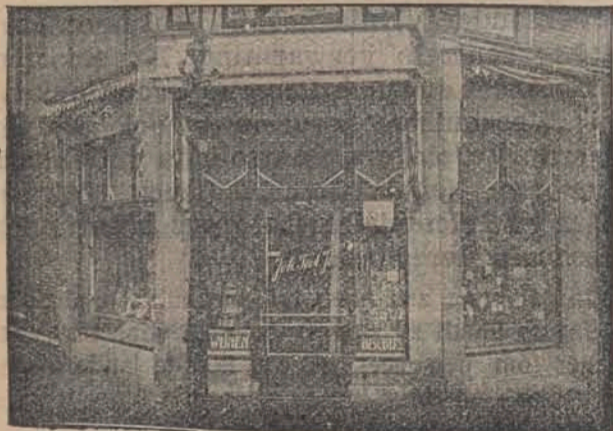
Ter overweging

De Bond van Vruchtenhandelaren te Londen, heeft dezer dagen eenige merkwaardige cijfers openbaar gemaakt. Verleden jaar besloot hij tot een groote advertentie-reclame onder het motto „eat more fruit”. Het gevolg is geweest, dat voor twaalf miljoen Gulden méér werd omgezet dan het jaar te voren. Over de twee jaren, waarin de reclameveldtocht voor het eten van fruit werd ondernomen, hebben de advertentie-kosten nog geen f 1.200.000 bedragen, terwijl het bedrag van den omzet in dezelfde periode is toegenomen met

24.000.000 Gulden

JOH. TOET - 'S-GRAVENHAGE

Comestibles - Delicatessen - Kruidenierswaren
HERT VAN DER GOESSTRAAT 34 - TELEFOON 51561

INDISCHE INGREDIËNTEN

Special. in Fijne Vleeschwaren, Koek, Bisquit, Chocolate

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD
VÓOR UW

Reclamecampagne.

BRIEVEN en stukken, de afdeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren: Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

Vleeschhouwerij en Spekslagerij annex Fijne Vleeschwaren
Danckertstraat 62 hoek 2de Sweelinckstraat
DEN HAAG - TEL. 35975

Levert uitsluitend eerste kwaliteit
versch RUND-, KALFS- en VARKENSVLEESCH
tegen sterk concurrerende prijzen.

Aanbevelend: C. D. WESTPHAL.

De heer Oei Hong Tjoan sprak als zijne meening uit, dat het onderwijs op politiek-economischen grondslag moest worden gegeven en als het ware een tegenhanger zou zijn van den bestaanden toestand.

De heer Yap Tiang Ho, van Bandoeng, achtte het verkeerd, wanneer men zich op de kleine plaatsen verhoovaardigde op het vermogen eene Chineesche school te kunnen oprichten.

Want, wat had men aan een onsamenhangend onderwijs?

Het gehalte van het tegenwoordig onderwijs was van zoodanige kwaliteit, dat de journalisten en ook anderen van meening zijn, dat het 't beste zou zijn het ter zijde te stellen.

Spreker vond dat oordeel niet kwaad, omdat daaruit ontstemming sprak.

Die stemming was niet bepaald gericht tegen het onderwijs zelve, doch meer tegen het feit, dat men er nog geen einde aan had gemaakt.

Het onderwijs in rekenen, teekenen, enz. wordt gegeven naar het model in China en is niet in overeenstemming met de tegenwoordige toestanden in Ned-Indië, zoodat ook de spreker van meening was, dat het Chineesche onderwijsplan geheel moest worden veranderd.

Vroeger heeft men die meening ook wel uitgesproken op eene conferentie ter hoofdplaats Soerabaja, doch gebrek aan kapitaal is de reden geweest dat men aan het denkbeeld geen uitvoering heeft kunnen geven.

De Chineesche onderwijzers laten zich aan het onderwijs niet veel gelegen liggen.

De een beschouwt het schoolgebouws als een soort hotel; een ander neemt er genoegen mede, wanneer men kan zeggen, dat er onderwijs gegeven wordt.

Onder die omstandigheden behoeft men er zich niet over te verbazen, dat het gedurende 25 jaren gegeven onderricht op de Chineesche scholen zoo weinig resultaten had gegeven.

(Wordt vervolgd).

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

De Indische Culturen.

Hoofdzakelijke inhoud van jaarg. 11, No. 12 (15 Juni 1926). In het rijk der Catleya's en Cyrtopodiums (Orchidëe-soorten), door C. H. Prins (met ill.). — Aspergillus Nigar op katjang tanah, door Dr. S. C. J. Jochems (met ill.). — De groene tabaks-capside op boeboean (Polanisia viscosa), door Dr. L. Fulmek (met ill.). — Het adsorptievermogen van den grond, door Georgikos. — Het verband tusschen den logischen gang van zaken in een Java-rietsuikerbedrijf en de administratieve controle daarvan, door B. G. H. van der Jagt (ontleend aan het „Koloniaal Weekblad”). — De handel in bananen. — Verspreiding van nieuwe gewassen en variëteiten, door L. Koch. — Het thee-verbruik in 20 jaren met 50 % gestegen. — De kostprijs van Java-suiker.

Locale Belangen.

Afl. 24 (16 Juni '26). De hr. G. de Raad houdt eene nabetrachting over het jongste Decentralisatie-congres te Bandoeng. — Onder het opschrift „Het ei van Columbus”, bespreekt de hr. J. J. G. E. Rückert nogmaals de opcentenhistorie der provincie West-Java, welke de gemoederen zoo sterk in beroering heeft gebracht; schr. noemt het ingrijpen van den Gouverneur-Generaal een gelukkige oplossing dezer netelige kwestie. — Verder bevat de afl. de gewone rubrieken Decentralia. — Indische Raden. — Enz.

Bouwen. Tijdschr. voor Holland en Indië.

Het Nr. van 24 Juli bevat een van afbeeldingen voorzien artikel van ir. B. J. K. Cramer, naar aanleiding van het advies van Dr. Berlage inzake het voorgenomen uitbreidingsplan der stad Batavia, welk advies Dr. B. was gevraagd tijdens zijn bezoek aan Indië en uitsluitend betrekking moest hebben op den algemeenen opzet van het bestaande plan van ir. Kubatz, eertijds Directeur van den dienst der stadsontwikkeling.

De Indische Post.

De rubriek „Onze meening” van het 19 Juni-Nr. bespreekt de geruchtmakende zaak van den propagandist van den Politiek Economischen Bond voor het Departement Oost-Java. De schr. tikt het Vrijzinnig Weekblad, dat deze geschiedenis aan het daglicht heeft gebracht, op de vingers en acht het gebeurde niet de moeite waard om er zooveel lawaai over te maken. „Het verleen van geldelijken steun voor verkiezingen is een

POSTZEGELS

van Nederland en Koloniën steeds in iedere hoeveelheid te koop gevraagd. (Eventueel ruil tegen buitenlandse zegels. Basis: engrosprizen)

POSTZEGELEXPORIT

D. W. BRANTSSEN
Frankenstraat 41 - Den Haag - Telef. 53529

zeer normaal verschijnsel, dat bijv. in Europa nergens bedenkingen ontmoet.” — De jaarlijksche rede van Prof. Treub in den Ondernemersraad wordt door een H. schen correspondent zeer waardeerd besproken. — Overigens in genoemd Nr. geen bijdragen waarop deze rubriek de aandacht behoort te worden gevestigd.

Inter-Ocean.

Bij zeer mooie afbeeldingen bevat het Mei-Nr. de gende opstellen. The Netherlands East Indies as centre of international interests. — Norfolk island, daintiest island of the South Pacific, by T. J. Mc. Mah. — Glimpses along Batavia's canals. — Industrial Java by Djembatan (continued from the March number). — Education in Malaya, by Dr. R. O. Winsted. — The eclipse of the sun, by an law assistant with the British expedition at Benkoelen, Jan. 14th 1926. — Tourism in the Indies as usual various notes of interest to the tourist traffic in the Neth. Indies and abroad.

Tijdschrift van den Nederl. Werkloosheidsraad.

Aan eene bespreking welke het „Vaderl.” geeft van den inhoud der Juli-Aug.-afl. ontleenen we: De heer Meijer de Vries doet mededeelingen over de werkloosheid in Indië en geeft een overzicht van de resultaten eener enquête, gehouden door het Verbond van Vereenigingen van Landsdienaren naar den omvang der werkloosheid. Het blijkt hieruit, dat de werkloosheid en positie der werklozen in Indië vrij ernstig is.

De Indische Mercur.

No. 30 (28 Juli). De beschermde en de onbeschermde suikerproductie en haar invloed op den prijs, door H. C. Prins en Geerlign. — Het Algemeen Syndicaat van Suikerfabrikanten in Ned.-Indië over 1924. — Algemeen Landbouw Syndicaat. — Kultuurberichten. — Opbrengst der voornaamste Inlandsche landbouwgewassen op Java en Madoera in 1925. — Het boschwezen op Java en Madoera. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, zoodat de overige wekelijkse rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Koninklijk Instituut geeft een uitvoerige opgave van recente literatuur over aetherische oliën, boschwezen, gommen, harsen, looistoffen, genees- en genotmiddelen, specerijvoedingsmiddelen, vruchten en groenten.

Een lustrum.

Het is nu juist 5 jaar geleden, dat de roep van Pr. V. tenten: „Nieuw-Guinea sterft uit”, gehoord en verstaan werd, en het gezegende besluit kwam de R.K. Missie gedurende 5 jaren te helpen in het zware werk van schaving en bekeering der Kaja-Kaja's.

Vervuld van groote dankbaarheid voor den door de Ind. Regeering verleenden steun en blij met het succes dat in die vijf jaren werd bereikt, schrijft Pr. N. V. hoeven te Merauke een opgelogen artikel in het 11 Juni-Nr. van de „Java-Post”, waarin hij zijne lezers een bijdrage schenkt op de groote verbeteringen in de Kaja-Kaja-maatschappij.

Het opstel eindigt: In 1921 was het graf reeds gegraven voor dit volk: „dit land sterft uit”, was het woord in Merauke; maar door Gods genade, die zijne bedienende van regeering, dokter en missie, is in 5 jaar land geworden de opstanding van een veroordeeld volk de opbloei van een nieuw geslacht, wat juist mogelijk geworden door de zware slagen, die het oude geslacht gekregen heeft.

In 1921 schreef men: Nieuw Guinea sterft uit; weet de Regeering dat? — In 1926 schrijven we: Nieuw-Guinea herleeft; dat de Regeering ook dat wete!

Een beschamende brief in „De Planter”.

In het orgaan der Vakvereniging voor Assistenten Deli, getiteld „De Planter” (Nr. van 16 Mei j.l.) is een brief opgenomen van een „in Liberia verzeild geraakt ex-Deli-assistent” welke een schel licht werpt op mentaliteit van een ruw heerschap, dat voorheen geprezen was gezag uit te oefenen over de contractarbeiders van een of andere cultuuronderneming ter Sumatra-Oostkust.

Onder de verschillende onderwerpen, welke de schr. aanroert over de toestanden bij de cultures enz. in de nieuwe omgeving, bespreekt hij ook de werkloosheidskwestie; gewend aan een over het algemeen meegaan bevolking op Sumatra, is het hem opgevallen dat „boys” wat werktijd enz. betreft, er een eigen wil na houden. „Die boys voelen zich van de kruin van de hoofd tot het eelt van hunne voeten: bewoners van vrije neger-republiek Liberia. — O zoo! Van becommende te worden volgens het ten opzichte van de contractkoelies op Sumatra in acht genomen recept, moeten ze 'n dingetje doen, en men bereikt dan ook wel

GARAGE JANSEN

WASSENAAR TELEFOON KIEVIET 562
RIJKSSTRAATWEG 135 nabij Viaduct.

BENZINE LAADSTATION 3 POMPEN

Haagsche Steenkolen M^{ij} v/h J. KEMPS
HOFLEVERANCIER
 Hoofdkantoor Z.-O. BUITENSINGEL 170 - Telef. No. 72180.
 Alle soorten prima kwaliteit brandstoffen.
PRIJSCOURANT OP AANVRAGE.

WASCH-, STRIJK- EN GLANSINRICHTING
J. M. VAN DEN BERG
 TASMANSTRAAT 15 - 's-GRAVENHAGE 5277
SPECIAAL ADRES VOOR INDISCHE FAMILIES

Een goed en billijk adres
 voor
prima Thee en Koffie
 is
Thee- en Koffiehandel
Noordeinde 105a
 's-Gravenhage Telefoon 12413

of niets met het aanslaan van een ruzietoon en het uit-
 hangen van den bullebak."
 Maar gelukkig voor hem kan dan de beschaafde ex-
 assistent er op laten volgen:
 „Eenig ontzag hebben ze echter wél voor de met de
 minste intonatie uitgestooten oud-Harleveense vloeken.
 Vrouwen, het is bekend, dat er van enkele Holland-
 sche vloeken — voor den uitvinder daarvan moesten
 een standbeeld oprichten! — een zeggingskracht,
 een intimerende en imponeerende invloed uitgaat,
 waar geen enkele vloek in een andere taal, hetzij een
 doode of levende, mee kan wedijveren.
 „Mijne gèvédés, die ik de „gave” heb van met over-
 onderende artisticeit het luchtruim in te kunnen
 vulleren, doen hier dan ook opgeld en maken school
 — bij verschillende „headmen”. De Engelsche krach-
 termen leggen het er met vlag en wimpel bij af. De
 harde g-klanken in onze Hollandsche vloeken maken
 die lui reeds murw en de daarop volgende rollende,
 aan den donder denken doende ó's geven den kerels
 dan den genadeslag!”
 De redacteur van de Planter, de heer A. J. E. Dingen-
 mans, blijkt niet inziende, dat hij met het publice-
 ren van deze en andere ontboezemingen van een —
 naar het schijnt — verwilderde blanke, andersdenken-
 den moet kwetsen, zegt in een nawoord den schrijver
 te zullen melden, dat zijne verdere berichten zeer op
 prijs gesteld zullen worden.
 We kunnen en mogen intusschen niet aannemen, dat
 alle lezers van „De Planter” er evenzoo over denken!

BOEKAANKONDIGING.
 Van den ook hier te lande zoo geliefden schrijver
 Jörgen Falk Rönne verscheen een nieuwe roman „Onder
 het dak der pastorie”, vertaald door A. en E. Huber en
 uitgegeven, op welverzorgde wijze, door de Uitgevers-
 Maatschappij Elsevier te Amsterdam.
 Ook van dit werk gaat die bekoring uit, welke al het
 door Rönne geschrevene kenmerkt. Frisch, eenvoudig en
 waar met een blijde visie op het leven, wordt de aan-
 dacht op- en de aanschaffing van deze lectuur gaarne
 aanbevolen.

VLEESCHHOUWERIJ EN SPEKSLAGERIJ
 VAN
D. ELINGS
 HOFLEVERANCIER AAN
 BEIDE HOVEN
 PIET HEINSTRAT No. 81, DEN HAAG
 TELEFOON 31843 5319
 LEVERING VAN UITSLUITEND IE KWALITEIT
RUND-, KALFS- EN VARKENSVLEESCH
 Specialiteit in fijne WORST en VLEESCHWAREN

Economisch Statistische Berichten.
 In het Nr. van 28 Juli beëindigt de hr. E. Helfferich
 zijne, Batavia April 1926, gedateerde „beschouwingen.”
 In het kort komen deze hierop neer, dat de schr. in het
 tijdperk treedt voor alle buitenlanders — van welke
 nationaliteit dan ook — die er toe hebben bijgedragen
 nog bijdragen om Nederlandsch-Indië in economisch
 opzicht vooruit te brengen. Beperkende bepalingen om-
 trent hunne vestiging of plaatsing in verschillende
 districten acht hij niet in het belang van het land, want
 samenwerking van buitenlanders en Nederlanders
 heeft in het verleden in Indië de schoonste resultaten
 opleverd. Schr. verheft dan ook luide zijn stem tegen
 eventuele politiek, waarvan de doorzetting zelfs
 een militair en maritiem sterke groote mogend-
 heid moeilijk zou worden.

Indragan Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.
 De 2e afl. van deel 82 van dit tijdschrift is grooten-
 deels gevuld met een uitgave van het oud-Javaansche
 epos Arjuna-Wiwaha, bezorgd door Dr. R. Ng. Poer-
 jaraka (Lesya), en door dezen geleerde van eene
 vertaling en Nederlandsche vertaling voorzien. — Prof.
 G. van Eerde schrijft over de samenstelling van „be-
 steenen”, de batoe moestika of goeliga, die in sam-
 menhang met dieren en plantendeelen worden aangetroffen
 in den geheelen Archipel als fetis dienst doen; ze hee-
 len den bezitter geluk aan te brengen en dienen ook
 als medicijn of tegengif. — Prof. Dr. N. J. Krom
 heeft eenige tekstverbeteringen van den vierden zang
 in het gedicht Nitisara, waarvan melding wordt ge-
 maakt in Dr. G. W. J. Drewes' proefschrift: Drie Ja-
 vaneesche goeroe's. — Dezelfde schrijver doet nog me-
 delingen over „Muziekmaken in den maneschijn”,
 welke vermaak al heel vroeg (d.w.z. in het begin der
 achttiende eeuw), volgens Chineesche bronnen, in den
 Archipel bestond.
 De artikelenreeks wordt besloten met notulen van
 het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Vol-
 kenkunde gehouden bestuurs- en algemeene vergade-
 ringen en het jaarverslag over 1925 dezer instelling.

Suriname.
 De „Ondernemersraad voor Suriname”, opgericht in
 Februari 1925, bij K.B. van 16 April 1925 No. 33 als
 rechtspersoon erkend, heeft den 22en Juli j.l. tot den
 Minister van Koloniën een rekest gericht — ondertee-
 kend door de heeren Treub en Putman Cramer — ver-
 gezeld van een zeer uitvoerige nota.
 Naar de overtuiging van den Raad is de langdurige
 ongunstige toestand van Suriname voor een groot deel
 te wijten aan de bestaande wettelijke bepalingen en
 voorschriften, zoowel op het gebied van immigratie en
 kolonisatie, als op het stuk van belastingen en arbeids-
 wetgeving. Door daarin in den geest der in de nota
 aangegeven denkbeelden verandering te brengen, zal
 van Bestuurswege zeer veel kunnen worden gedaan om
 de thans bestaande beletselen tegen een grooteren bloei
 der aanwezige plantages en tegen de opening van
 nieuwe ondernemingen op te heffen of althans belang-
 rijk te verminderen.
 Voorts is in de nota gewezen op het groote algemeen
 belang, dat er voor den Staat der Nederlanden in ge-
 legen is, dat een deel van het Nederlandsch kapitaal,
 de Nederlandsche energie, en de Nederlandsche werk-
 kracht wordt aangewend ten bate van de economische
 ontwikkeling van Suriname. Thans schijnen de omstan-
 digheden hiervoor in verschillende opzichten bijzonder
 gunstig te zijn.

FOCKE & MELTZER
 52 Zoogstraat
 DEN HAAG
**PORSELEIN, KRISTAL,
 AARDEWERK, HUISHOUD EN
 KUNST** 5304
 Gratis verpakking voor Indië onder garantie

De raad wenscht, gebruik makende van zijne connec-
 ties met den Ondernemersraad voor Nederlandsch-Indië,
 een ernstige poging te doen, om het in Oost-Indië wer-
 kend kapitaal ook voor Suriname te interesseeren, doch
 acht zich niet verantwoord opening van nieuwe bedrij-
 ven in deze kolonie aan te moedigen, wanneer hij niet
 de overtuiging heeft verkregen, dat opperbestuur en
 Staten-Generaal bereid zijn, de noodige hervormingen
 en veranderingen in de wetgeving en in de daarmede in
 verband staande uitvoerende verordeningen tot stand te
 brengen of te doen brengen, en daarvoor zoo noodig
 aan Nederland tijdelijk geldelijke offers op te leggen.
 Waar Suriname reeds zoo lang — financieel en
 economisch — in verval verkeert en de huidige toestand
 der bestaande landbouwondernemingen het dringend
 noodig maakt, zoo spoedig mogelijk de daarop drukkende
 lasten blijvend te verlichten; waar voorts, zooals gezegd,
 de omstandigheden op het oogenblik gunstig zijn voor
 een poging om regeering en kapitaal samen te doen gaan
 in een krachtige poging om de kolonie tot nieuwen bloei
 te brengen; waar 't ten slotte onzeker is, hoe lang deze
 gunstige constellatie zal aanhouden en of in de toekomst
 plannen zooals door ons werden ontwikkeld nog wel
 voor verwezenlijking vatbaar zullen zijn, daar acht de
 raad het een zaak van de grootste urgentie, dat thans
 zoo spoedig mogelijk een beslissing worde genomen en
 tot daden worde overgegaan.

Piano's
 en vleugels
DUCANOLA
 NON PLUS ULTRA
 F. A. C. F. VAN DER DOES
 LANGE HOUSTRAAT 9
 DEN HAAG
 BREDA-MAASTRICHT
 Vraagt
 catalogus

Uiteraard zal over geen enkel detailpunt van de in de
 nota geformuleerde wenschen en voorstellen kunnen
 worden beslist, zonder voorafgaand overleg met het
 koloniaal bestuur. Wel echter lijkt het den raad moge-
 lijk, dat de minister zich, zonder voorafgaand overleg
 met Suriname, principieel uitspreekt, of hij in beginsel
 bereid is in den geest van deze voorstellen een geldelijk
 offer van Nederland te vragen. En ook lijkt het mogelijk,
 dat reeds zeer binnenkort aan de Staten-Generaal mede-
 deeling worde gedaan van de in deze nota vervatte
 voorstellen en van het door den minister daartegen-
 over ingenomen standpunt, opdat ook de beide Kam-
 ers de gelegenheid krijgen, zich in beginsel omtrent
 de hoofdpunten uit te spreken.
 Een principieele bereidverklaring tot medewerking
 in de in deze nota aangegeven richting, zou den Onder-
 nemersraad den gewenschten ruggesteun geven, om met
 kans van slagen de groote in Nederlandsch-Indië wer-
 kende maatschappijen te interesseeren voor het land-
 bouwbedrijf in Suriname.

P. DE KAT ANGELINO
MOEDRA'S OP BALI
 MET 60 TEEKENINGEN VAN
TYRA DE KLEEN
 PRIJS gecart. 19.— geb. in geh. linnen f 11,50
 „Hoe voortreffelijk zijn de priesters zelven geteekend. Met
 goed overleg is, zoowel in de serie Boeddha-priesters als in die
 van de Sjiwa-priesters, iedere persoon tweemaal geteekend,
 van voren en van terzijde, daardoor wordt de houding van
 het lichaam en in 't bijzonder van de handen zeer duidelijk.”
 S (N. Rott. Crt.)
 Uitgave v. d. N.V. „ADI-POESTAKA”, Den Haag

De 50 bladzijden beslaande nota is een zeer door-
 wrochte studie van blijvende, ook historische waarde.
 Er is heel wat noeste arbeid aan ten koste gelegd.

Koloniaal Landbouwmuseum te Deventer. Jaarver-
 slag over 1925. (Deventer, Juli '26).
 Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche
 vers. No. 26, 26 Juni '26. (Bureau voor de Volkslectuur
 aanverwante aangelegenheden te Weltevreden).
 Samese votive tablets, by G. Coedès, translated
 by A. Graham. (The Journal of the Siam Society,
 vol. XX, part 1). (We meenen goed te doen op deze,
 aangezien de afbeeldingen voorziene bijdrage de aan-
 dacht te vestigen van hen, die van het Boeddhisme en,
 in verband daarmede, van de oude monumenten op
 Java, studie maken).
 Jacobus Nieuhuys, de pionier van Deli, 15 Juli 1836—
 wrochte studie van blijvende, ook historische waarde.
 Er is heel wat noeste arbeid aan ten koste gelegd.

OPTICIEN .. C. A. VAN MONSJOU
 VALKENBOSCHPLEIN 19 - TEL. 32167 - DEN HAAG
BESCHERMT UW OOGEN MET
ZEISS-PUNKTALGLAZEN

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal / 80,000,000.-
Statutaire Reserve 21,117,340.-
Buitengewone Reserve 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseringen en Financieringen.
Schriftelijke en Telegrafische Credieten.

Reiscredietbrieven.

Deposito's.

Rekening-Courant.

Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken

1024

Snelle Opleiding voor de Practijk-Diploma's Boekhouden

Speciaal voor Indische
Verlofgangers

Spedopleiding in 6 à 9 maanden

Twee uur les p. week. Lesgeld f 20.- p. mnd.

J. W. AUDIER Jzn.

Gediplomeerd Accountant
Leeraar M.O. Boekhouden

Achterom 68 Telefoon 16423

(één huis vanaf de Passage)

'S-GRAVENHAGE

5905

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

Safe-Inrichting

Berijdt
Gazelle
Geen beter Hollandsch rijwiel
J.F. VROLIJK ZOUTMANSTR 10^A
TEL. 34725
'S-GRAVENHAGE.

5137

ARTISTIEK BESCHILDERDE

en Geprepareerde zijden Salon- en
Schemerlampen, Jaanssch systeem

Zorgvuldige afwerking en matige prijzen. Diverse electr.
apparaten, zoals Stofzuigers, Melkkokers, Strijkijzers, enz.
Leveringen, aanleg en herstellingen op Electrotechnisch gebied

ELECTRO-ARTI

Toonkamers - REGENTESSEPLEIN 1 - Den Haag

Wissel In- en Verkoop
Credietbrieven
Telegrafische
Uitbetalingen

Hollandsche Bank voor West-Indië

Heerengracht 471 AMSTERDAM Tel. 31290 en 35290
CURAÇAO CARACAS VENEZUELA

Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië,
Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.

Incasseringen
Handelsinformaties
Rembours- en
Document.-Credieten

De Raad heeft gemeend zich niet te moeten bepalen tot het overwegen van de maatregelen, waardoor voor de bestaande plantages het bedrijf meer rendabel zou kunnen worden gemaakt, doch vooral ook het oog te moeten richten op de vraag, of Suriname door bepaalde maatregelen meer aantrekkelijk zou kunnen worden gemaakt voor de belegging van nieuw kapitaal, welke maatregelen dan vanzelf ook aan de reeds bestaande plantages ten goede zullen komen. Als uitgangspunt voor zijne beschouwingen is, met andere woorden, niet in de eerste plaats gekozen het zeer gerechtvaardigde verlangen der bestaande plantages naar een blijvende verlichting der daarop drukkende lasten, als wel de principieele vraag, wat Nederland kan doen, om den grooten landbouw in de kolonie Suriname, en daardoor de kolonie zelve, uit haar langdurig verval op te heffen.

Bij een dergelijk uitgangspunt is uiteraard geen plaats voor de gedachte, welke tot dusverre bij de behandeling van het Suriname-vraagstuk al te vaak als axioma is vooropgesteld: dat elke maatregel, welke een tijdelijke opoffering voor het moederland zou medebrengen, bij voorbaat uitgesloten moet worden geacht. Integendeel meent de raad als vanzelfsprekend voorop te mogen stellen, dat een tijdelijke opoffering niet alleen geoorloofd, doch dringend geboden moet worden geacht, wanneer de zekerheid of althans de groote waarschijnlijkheid bestaat, dat alleen daardoor op den duur een einde kan worden gemaakt aan den tegenwoordigen toestand, die zoowel moreel als financieel voor moederland en kolonie beide in hooge mate schadelijk is.

De Raad eindigt zijn betoog met de samenvatting van de hoofdlijnen in eenige stellingen, waarvan wij hier het volgende teruggeven:

1. Het is niet een koloniaal Surinaamsch, doch een nationaal Nederlandsch belang, dat aan den tegenwoordigen treurigen toestand der kolonie Suriname, zoo op financieel als op economisch gebied, ten spoedigste een einde kome, opdat:

a. de jaarlijks terugkerende tekorten op de Surinaamsche begrotingen, welke Nederland moet bijpassen, zoo spoedig mogelijk te verdwijnen;

b. te zijner tijd, wanneer om welke reden ook belegging van Nederlandsch kapitaal in Ned.-Indië minder aantrekkelijk mocht worden, Suriname gereed zij om ten deze de taak van Ned.-Indië zooveel mogelijk over te nemen.

2. Ter bereiking van het onder 1 gesteld dubbel doel is het noodig en gemotiveerd, dat Nederland zich tijdelijk een geldelijk offer getroost, bijv. door het aangaan ten laste van het moederland van een geldleening voor de economische ontwikkeling van Suriname.

3. Voor die ontwikkeling is in de allereerste plaats noodig een sterke toeneming der bevolking en dat wel in snel tempo; deze is alleen mogelijk door krachtige bevordering van Staatswege van de Javanen-immigratie, waardoor tegelijkertijd de belangen van het overbevolkte Java zullen worden gediend.

Tot zoover de Ondernemersraad.

Het woord is nu aan de Regeering. Wat zal zij doen? Het eenige middel om Suriname er snel boven op te helpen is het in het leven roepen van groote, moderne landbouwondernemingen. Zal de Regeering deze eenige gelegenheid aangrijpen om aan het grootkapitaal den weg naar Suriname te effenen?

In zijne Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag van de Eerste Kamer betreffende de Surinaamsche begroting voor 1925 schreef Minister de Graaff:

„De uitspraak van vele leden, dat zij den grooten landbouw voor den bloei van Suriname van de meeste betekenissen achten, wordt door ondergeteekende geheel onderschreven; hij gaat zelfs verder en neemt te dien aanzien het standpunt in, dat een goed rendabele groote landbouw de onmisbare voorwaarde is voor duurzamen voorspoed van het gewest. Voor zoover de ondergeteekende tot oordeelen bevoegd is, wil het hem voorkomen, dat inzonderheid voor op moderne leest geschoede suikerondernemingen in meerdere opzichten gunstige omstandigheden aanwezig zijn. Doch ook voor den verbouw van de overige in het Verslag vermelde tropische cultuurgewassen en voor den houtkap schijnt hem de belangstelling van den groot-ondernemer gerechtvaardigd.”

Voorts willen wij de aandacht vestigen op de volgende moot uit de rede door Minister Dr. Koningsberger op 28 April j.l. in de Tweede Kamer gehouden:

„De heer IJzerman hoopt op een andere richting onder het nieuwe bestuur, vraagt een actieve welvaarts-politiek en niet alleen bezuinigingspolitiek. Dit is geheel in de lijn, waarin ik mij voorstel te handelen, aangezien ik bijzonder veel gevoel voor welvaarts-politiek ten

aanzien van de streken die aan Nederland's zorgen toevertrouwd”

Wij gelooven daarom, dat de Ondernemersraad het juiste moment heeft gekozen voor zijn zeer te waardeeren poging.

En de Koloniale Staten? Zullen zij bereid zijn hun medewerking te verlenen? Wij meenen dat deze vraag bevestigend beantwoord mag worden. Immers verklaarden zij in hun rekest van 14 Mei j.l. aan den Minister van Koloniën — te vinden in „Het Koloniaal Weekblad” van 17 Juni j.l. en in „De West-Indische Gids” van Juli j.l. dat „voor Rijkshulp voornamelijk in aanmerking mogen komen:

a. het verlenen van steun aan het kapitaal om in land een loonend exploitatie te vinden, en
b. het bevorderen van immigratie en kolonisatie.”

Curacao.

Middelen.

Eén ding kan de administratie van financiën zeker niet, zij bewijst het nu al enige jaren achtereen, ramingen maken der middelen, die ergens naar zijn te vinden.

Verschenen is de staat, aantoonende de opbrengst der middelen over het 1ste kwartaal 1926, vergeleken met die over hetzelfde tijdvak in 1925 en met de raming. Deze staat toont aan, dat van Januari tot Maart 1926 de belastingen hebben opgebracht f 490.000.— d. i. f 60.000.— meer dan in het overeenkomstig tijdvak van 1925 en niet minder dan f 100.000.— boven het 1/4 der raming; voor de inkomsten van onderscheiden aard zijn deze cijfers f 240.000.—, f 60.000.—, f 70.000.—. Gerekend met een voor 1926 berekende verhoogde opbrengst van eenige heffingen, brachten de middelen in het genoemde tijdvak f 732.539.27 d. i. f 120.480.31 meer dan in Jan.—Maart 1925 f 145.139.27 meer dan 1/4 der raming.

De cijfers van 1926 met die van 1925 vergeleken brachten meer op:

Invoerrecht f 38.000.—, accijns op gedistilleerd f 6.000.—, grondbelasting f 14.000.—, inkomstenbelasting f 8.000.—, petroleumraffinaderijbelasting f 1650.—, uitvoerrecht f 11.000.—, inkomsten van de posten f 3.000.—, inkomsten van de Curaçaosche overheid f 21.000.—, loodsgelden f 17.000.—, terwijl de overdrachtsbelasting f 10.000.— minder opbracht, maar toch nog meer dan het dubbele van 1/4 der raming.

De begroting voor 1927.

Thans liggen voor ons de notulen der raadszitting van 8 Mei 1926. Vier van de 13 leden waren afwezig, de stoet van bestuursgemachtigden was tot een, administrateur van financiën, ingekrompen.

Wij kunnen de lezing van deze 14 bladzijden moeilijk een opwekkend iets noemen. Duidelijk blijkt eruit dat er aan de samenwerking tusschen gouverneur en Koloniale Raad iets hapert. Een zekere geprikkeldheid is in de wijze, waarop van bestuurswege van dachten gewisseld wordt, niet te miskennen. Maar de ergste is wel, dat zoo goed als alle amendementen en algemeene stemmen werden aangenomen, soms zonder dat de bestuursgemachtigde getracht had de leden voor zijn gevoelen te winnen.

De behandeling begon met een mondeling antwoord op des Raads Eindverslag. Daarin vindt men ook profetische opmerking omtrent arbeidsgeschillen, één onzer vorige afleveringen reeds meegedeeld. Daar aan moet nog worden toegevoegd, dat de bestuursgemachtigde zei: „wordt niet thans reeds besloten den bouw van woonhuizen voor politiepersoneel en zinnen, dan is het uitgesloten, dat binnen de eerste jaren iets komen kan van de vrijwel algemeen noodwendig (noodig?) geachte verbetering der politie. Voegen wij hieraan aanstands toe, dat de voorzitter van den Raad het leggen der verantwoordelijkheid voor rustverstoringen op den Raad door den gouverneur gewezen heeft in denzelfden geest, als wij dit deden met deze woorden:

„Omtrent het gesprokene door den geachten gemachtigde van den Gouverneur, dat indien de Raad de Gouverneur de middelen onthoudt tot het in het leven roepen van een corps politietroepen, de verantwoordelijkheid bij eventuele rustverstoringen geheel komt rusten op de tegenwoordige leden van den Raad, wensch ik er op te wijzen, dat de Raadsleden bij de handeling van begrotingen bij herhaling geklaagd hebben over het politiewezen in deze kolonie en aandrongen hebben op het aanbrengen van verbeteringen. Dat tot dusverre geen voorstellen zijn gedaan tot

PIERRE J. MOOIJMAN

le KLAS DAMES- EN HEERENKLEERMAKERIJ NAAR MAAT
FRANKLINSTRAAT 141 - DEN HAAG

Coupe Minister London. Fasvorm gegarandeerd. Specialiteit in het veranderen van niet-passende Dames- en Heerenkleding. Vakkundig chemisch Reinigen, Keeren, Repareeren en Opperseren van alle voorkomende kleding. Ontvangen een pracht Collectie Engelsche en Schotsche Stoffen waarvan de stalen op aanvraag te bekomen. — Betalingsconditiën volgens overeenkomst.

TELEPHOON 30955 EVEN OPBELLEN

WONINGBUREAU „DE CONCURRENT”

Thomsonlaan 52 - Den Haag - Telefoon 36776

Sterk concurrerende voorwaarden voor het:
Kopen en Verkoopen van Huizen, Huren en Verhuren
van Huizen, Etages en Appartem., gem. en/of ongem.
J. H. M. OHL, Gep. Kapt. O. I. L.

Regelijke reorganisatie, is dus niet aan den Raad te wijten.

Ik vermeen, dat de Raad niet tegen de reorganisatie maar de Raad wil de plannen betreffende de reorganisatie van het politiecorps kennen om die te kunnen voordeelen alvorens de gevraagde credieten te voteeren.

Deze laatste opmerking raakt eigenlijk het hart der verschillen tusschen Gouverneur en Raad. De Raad verklaart zich niet tegen de voorstellen van het Bestuur, maar maakt bezwaar gelden toe te kennen ter uitvoering van plannen, die hij niet kent, die zelfs in sommige gevallen, als bijv. bij de politiereorganisatie, volgens den gouverneur nog niet eens vaststaan.

Voor ditmaal moeten wij ons bepalen tot de algemeene beschouwingen. Een groote rede hield daarbij de heer Gorsira. Wij hebben de bedoelingen van den spreker niet overal kunnen vatten, o.a. niet als hij spreekt over een aan den Raad van bestuur toe te kennen rechtsmacht over geschillen van bestuur, een controle op bestuursuitgaven door middel van den Raad, over „ambtenarij meestal uitblinkende door mediocritet, al is die soms gedekt door diploma.” Juist komt voor, wat de ondervoorzitter zei over den overgengenden invloed van ambtenaren in den Raad van bestuur. Onbewezen liet hij zijn beschuldiging aan het adres der commissie-Staal tot herziening van het reorganisatie-reglement, dat haar ontwerp niet was geweest een ernstige poging om „afdoend” werk te leveren.

Het korte antwoord van den bestuurs-gemachtigde was onbedoeld een treffende toepassing van des heeren Gorsira's opmerking, dat het ambt van den gouverneur langzamerhand was geworden dat van „een eenvoudig administrateur.” De heer Schotborgh zei nl., dat bij de critiek op het gouvernement uit het oog was verloren „dat de opbloei van Curaçao, die in zoo snel tempo gaat, dat die bijna niet door voorzieningen van de Raad of door het Gouvernement kan worden bijgehouden, veel en zeer veel geld kost, zonder dat van verandering een spoor te vinden is.”

Uit den Verrzen Vreemde.

De Rijksconferentie in zicht.

Den 28en Juni had de Coranclub te Londen een feest-aangelegd waar, naast anderen, 300 gouverneurs-oud-gouverneurs uit gebieden in de kroonkoloniën zaten. Daar hield de minister der dominions, Amery, die politieke redevoeringen, zooals die in Engeland dikwijls den hoofdschotel van een clubmaaltijd vormen, hij sprak over den kolonialen vooruitgang in de jongste tijdperk en verklaarde, dat de moeilijke na-log-jaren ten einde loopen, overal ziet hij het getij keren, in tal van deelen van het Britsche wereldrijk de groote ontwikkeling geleidelijk, maar krachtig in. Niet lang te voren had generaal Herzog, de Zuid-Afrikaansche premier, de uiting ten beste gegeven, die al opzien gebaard heeft, waarin hij Zuid-Afrika stelde als zoo vrij in beschikkingsrecht over eigen zaken, dat het zich als geheel vrij van Groot Brittanje zou kunnen beschouwen, indien — zoo voegde hij erbij — Zuid-Afrika dwaas genoeg ware om tot zoodanigen stap te willen besluiten. En de kwestie van een eigen vlag voor Z-Afrika houdt de gemoederen in de jongste der dominions nog in beweging.

Klanken ter inleiding van de Rijksconferentie, die voor de eerste maal in Londen is samengeroepen! Klanken, die al heel merkwaardig worden. Den 28en Juli zeide Balfour, spreker in het Hoogerhuis over de onderlinge betrekkingen tusschen de deelen van het Rijk, dat de kwestie der betrekkingen van de dominions tot Brittanje op de Rijksconferentie zeker te berde zal worden gebracht. De conferentie kan, volgens den minister, de opvatting zijn gemaakt, dat in dit agglomeraat van vrije staten de dominions boven den anderen staat. De een kan meer verantwoordelijkheid op zich nemen dan de ander, de een kan meer gevaar komen te verkeerden dan de ander, maar verhouding staan zij tot elkander op voet van gelijkheid. De verhouding maakt het wezen van het Britsche Rijk aansluitende aan het punt van uitgang, de a.s. Rijksconferentie, noemde hij het dan ook de plicht van de regering der dominions, voor zoover dit mogelijk is, aan haar beraadslagingen te laten deelnemen. In diezelfde Hoogerhuis-zitting zeide lord Reading, de minister van de afgetreden onderkoning van Br-Indië, dat hij de vertrouwen heeft in de mogelijkheid van de uitwerking der groote hervormingen, waarbij aan Indië in een mate zelfbestuur is toegedacht. Als Indië maar den ernstigen wil toont om de positie te bereiken

KNIP-ACADEMIE „CASANO”

EDISONSTRAAT 126 — 'S-GRAVENHAGE

Cursus en Privaatlessen in het knippen
van Dames- en Kinder-, Boven- en
Onderkleeding. — (Moderne methode)
Zeer geschikt voor Indische Dames
PAPIEREN PATRONEN OP MAAT

Aanbevelend, Mevr. J. NOLDUS, Gediplomeerd te Parijs

die het zegt te verlangen, zal het ten volle een deelgenoot worden in het Britsche Rijk, zal het zijne verantwoordelijke, eigene regeering krijgen en met de Britsche Rijksregering kunnen samenwerken. Lord Reading bracht dit echter te pas in verband met de treurige Hindoe-Islam tweespalt, waardoor de Indiërs zelf veel bederven.

Zoo wordt gestuurd in de richting van een politiek van gelijkwaardigheid der onderdeelen, politiek, die ook uit andere daden en woorden spreekt en mede ten opzichte van de andere deelen van het Rijk wordt toegepast.

Maar tevens richt het Britsche beleid zich op een versterking van het zuiver Britsche element in die overzeese gewesten, welke hiertoe gelegenheid bieden.

Amery verklaarde, dat gedurende het jaar, hetwelk op 31 Mei jl. is afgelopen, 8536 m., 6826 v. en 11.036 k., een totaal van 26398 personen uitmakende, volgens de Rijkskolonisatie-wet ondersteuning hebben ontvangen, om zich naar Australië te begeven. Het aantal emigranten naar Nieuw-Zeeland, die gedurende hetzelfde tijdperk ondersteuning hebben ontvangen, bedraagt 2587 m., 2445 v. en 3765 k., of totaal 8797 personen.

Gelijktijdig legde Baldwin, de eerste minister, op de jaarlijksche vergadering van de Rijks-parlementaire vereniging de verklaring af, dat „het in het belang is voor Australië, den vrede der wereld, de toekomst van de wereld en van ons eigen ras, dat aldaar eene gemeenschap opgroeit, grooter dan er thans bestaat, afkomstig van het onvermengde ras der Britsche eilanden.”

Baldwin, Balfour, Amery, Lord Reading, een wedijver van getuigenissen.

Regeerde Londen vroeger en bestuurde het alle deelen, die los van elkander over de wereld verspreide stukjes Engeland uitmaakten, de Rijkspolitiek schijnt nu regeering en bestuur in ruime mate aan elk zelfstandig deel zelf te willen overlaten, maar tevens alle onderdeelen tot het besef te willen brengen van een saamenhoorigheid, die elkander doet zoeken en steunen, om zoo samen toch het groote wereldrijk te blijven vormen.

Naar 't zich laat aanzien, zal dit streven vooral zijn merk drukken op de Rijksconferentie, die 19 October wordt geopend.

Pan-Aziatische conferentie.

1 Augustus is te Nagasaki een Pan-Aziatische conferentie geopend, waarvan als doel wordt vermeld: voor de Aziatische volken aanspraak erop te maken met de Europeesche volken gelijk gesteld te worden. Volgens van Japansche regeeringszijde gekomen uitingen, zou de conferentie slechts van academisch belang zijn. Meer weten wij er vooralsnog niet van, maar besprekingen van een onderwerp, dat reeds zoo veel beroering in de internationale politiek heeft teweeg gebracht, zijn in eersten opzet al moeilijk in de sfeer der academische bespiegelingen te houden, en zijn in haar gevolgen zeker niet daar binnen vast te leggen.

Wel mochten wij spreken van . . .

Wel mochten wij vrees uitspreken voor mikmak over de wijze waarop de Ital. kolonel Nobile zich tot hoofdpersoon ging maken van de Noordpoolvlucht, die, door Amundsen en Ellsworth georganiseerd, met den door Nobile vervaardigden bestuurbaren luchtballon Norge uitgevoerd is geworden. Nobile en Ellsworth zijn nu in heftigen couranten-strijd, waarin zij wederkeerig elkanders aandeel en recht als voorman verkleinen. Bedroevend naspel!

Wel mochten wij bij de officieele verzekering betreffende de uitstekende verstandhouding tusschen Abessinië eenzijdig met Italië en Groot Brittanje, anderzijds de kanteekening plaatsen, dat dit wees op een tegenovergestelde gemoedsstemming. 't Is nu hommeles! Ras Tafari, regent van Abessinië heeft in een nota aan den Volkenbond erop gewezen, dat zijn mede-Volkenbondsleden Engeland en Italië achter zijn rug een overeenkomst hebben gesloten over de Engelsche concessie aan het Tsanameer en de Italiaansche concessie voor spoorwegaanleg in Abessinië. Deze concessies worden nu, volgens Ras Tafari, aangewend, om zich dwingend met Abessinische aangelegenheden te bemoeien. Italië brengt de noodzakelijkheid naar voren van den spoorwegaanleg, die ook Abessinië ten goede zal komen, en Engeland de noodzakelijkheid van den aanleg van de Tsana-stuw voor den watertoevoer naar Soedan en Egypte, die eveneens Abessinië ten goede zal komen.

Dit alles zou, dunkt ons, inderdaad wijzen op een dwingend willen bemoeien met Abessinische binnenlandsche maatzregelen. Italië en Groot Brittanje mogen in Abessinië evenmin eigenmachtig optreden als zij het Abessinië zouden veroorloven te doen in gebied onder hun vlag. Niet onwaarschijnlijk zit Parijs achter Ras

A. SCHRÖDER & CO.

GROENMARKT 25, 26, 28 'S-GRAVENHAGE

GEKLEURDE KATOENEN EN WOLLEN ZOMERDEKENS

IN ALLE MATEN V.A.F. f 4.50

MUSKIETEN TULLE

(VOOR KLAMBOES)

DIVERSE BREEDTE

UTRECHT.

„DE STAD UTRECHT”

OUDE GRACHT 194 TELEFOON 4198 bij de Gaardbrug, einde Lijnmarkt. 5068

Glas, Porselein en Aardewerk

GRATIS VERPAKKING VOOR INDIË. GARANTIE VOOR BREUK.

NIEUW PARIJS

Langestraat 35 - AMERSFOORT - Tel. 308

Luxe- en Huishoudelijke Artikelen Glas-, Porselein-, Aardewerk SPEELGOED

Uitgebreide sortering tegen scherp concurrerende prijzen.

HET ADRES voor H.H. Leden van „Oost en West”

WED. J. LOHMANN

Ontbreekt het U aan gelegenheid onze Koloniën te bezoeken, neem dan een abonnement op het rijk geïllustreerde Maandblad S

Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw

Abonnementsprijs 20 Gulden per jaargang Directie en Adm. Nobelstraat 20, Den Haag

MAAT- en KUNSTHANDEL - SPIEGEL- en LIJSTENFABRIEK

J. CRAMWINCKEL Jr.

Den Haag, PIETHEINSTRAT 36, Telefoon 11906

Keuze Gravures, Platen, Etsen enz. Kadreminten in alle stijlen. — BILLIJKE PRIJZEN 5054 Export naar de Indië. Vele attesten van Ind. fam. ter inzage

CASSA MARIS
 Bedden- en Meubelmagazijn
 NEPTUNUSSTRAAT 76-78
 DEN HAAG 5193

Vakkundig Reparatie-Atelier
 voor Stoffeenderij,
 Bedden, Matrassen en Markiezen

W.D. BOS OPTICIEN THOMSONLAAN 47
 (Bij THOMSONPLEIN)

WARMWATER
 Gratis G.E.B. warmwater-installatie

INLICHTINGEN:
M. A. VROLIJK
 Thomsonlaan 41 Telef. 35618
 'S-GRAVENHAGE
 Alle voorkomende reparatiën
 tegen concurrerende prijzen. 5160

HERMAN MIDDENDORP
HET ZWARTE VENSTER
 MET BANDVERSIERING VAN JOH. L. TER VEER.
 Ingenaaid f 3.25, gebonden f 4.50.

„... Middendorp heeft den waren toon getroffen. Nergens hindert ons een valsch geluid. Hij is noch sentimenteel, noch stoort ons een te realistische uitweiding of noodelooze mooi-schrijverij.”
 Frits Lapidoth in *De Nieuwe Courant*.

„... Hoe dan ook, dit boek van Herman Middendorp is moeilijk te vergelijken met de hedendaagsche literaire verschijningen. Het is geen psychologische roman, gelukkig niet, en het is, wat zuiverheid van geest betreft, bijna niet aan te nemen als een schepping van dezen tijd.”
 Johan Koning in *De Indische Courant*.

Uitgave v. d. N.V. „ADI POESTAKA”, Den Haag

GEOPEND

MAISON VERBAAN
 MODERNE DAMESKAPSALON
 MASSAGE • MANICURE • PEDICURE 5288

PR. MAURITSPLEIN 21 - DEN HAAG

INSTITUUT VOOR MAGNETISME EN MASSAGE
 HOOGTEZON EN DIATHERMIE
 W. F. WAGHTO, ARTS 5280
 Gevestigd v. GALENSTRAAT 70, b/h PR. HENDRIKPL.

Spreekuren: 8.30—10 uur voormiddag, 1.30—3 uur namiddag 7—8 uur 's avonds. Spreekuur Oogarts: Zaterdagmiddag van 3.30—4.30 uur. Magnetiseurs-Masseurs: H. C. ORIF VAN AMSTEL, W. P. MÜNZE.

Tafari, die hierdoor den moed heeft gekregen minder inschikkelijk te zijn.
 De secretaris-generaal van den Volkenbond heeft Abessinië nu gevraagd, duidelijk te verklaren, of het voornemens is de kwestie ter sprake te brengen in de zitting van den Volkenbond, die 2 September te Genève aanvangt. Er zal wel druk gewerkt worden achter de schermen om op deze vraag een ontkennend bescheid te krijgen. In elk geval geeft deze donderbui weer aan, dat er nog veel electriciteit af te leiden is, vóórdat de lucht boven den Volkenbond vredes-helder zal zijn.

Berichten der Afdelingen.

Afdeling Utrecht.
JAARVERSLAG 1925.

Aantal leden einde 1924: 93, einde 1925: 89. Begunstigers einde 1924: 15, einde 1925: 20.

Bestuur. Mej. J. J. Lagers trad af als secretaresse. Onder dankbetuiging voor de vele en veeljarige diensten in deze functie aan de afdeling bewezen, werd Mej. Lagers benoemd tot Eerlid der afdeling. In haar plaats trad op J. W. C. Grootendorst. Het Bestuur bestaat nu uit: Mevr. Dr. C. J. Rutten-Pekelharing, w.v.d. Presidente; Dr. N. H. v. d. Lee, Vice-Voorzitter; H. Somermeijer, Penningmeester; Ir. P. Ch. Boland; J. W. C. Grootendorst, Secretaris.

Bestuursvergaderingen werden gehouden: 2 Maart, 28 Mei, 7 September 27 October en 19 December.

Werkzaamheden. Het Bestuur deed zijn best op verschillende wijzen bekendheid te geven aan de afdeling en met voldoening kan het constateeren de groote belangstelling van leden en buitenstaanders bij de verschillende hieronder volgende gelegenheden.

1. 20 Januari. Lezing van J. Einaar over de Boschnegers in Suriname.
2. 26 Februari. Films over Java, toegelicht door Ds. B. Alkema.
3. 29 April—9 Mei. Tentoonstelling van Indische gebruiksvoorwerpen, door 't Museum ten dienste van het Onderwijs, Financieel en met de daad gesteund door de afd. Utrecht. Hoofdzakelijk door leden van Oost en West werd aan 1800 kinderen uitlegging gegeven van het tentoongestelde, en werden eenige series lantaarnplaatjes toegelicht.
4. 18 Mei. Lezing met lichtbeelden van den heer v. d. Hoop over de Nederland-Indië vliegtocht; Oost en West werkte hier samen met:
 - a. De Handelsmaatschappij.
 - b. Het Departement van de Ned. Mij. voor Nijverheid en Handel.
 - c. De Stichtse Industriële Club.
 - d. De Utrechtsche Handelsvereniging.
5. Juni. Geld ingezameld voor Pa van der Steur. Een bedrag van f 143.85 kon overgemaakt worden aan het Hoofd-Comité.
6. 17 October. Algemeene Jaarvergadering in het Jaarbeursgebouw, gevolgd door een Java-film, en een Suriname-film, toegelicht door Prof. Went. Deze vertooningen, als propaganda bedoeld, mislukten als zodanig, door de onhandigheid van den filmopereur. Heel jammer, omdat een groot aantal belangstellenden de zaal vulde.
7. Dezelfde film met groot succes vertoond door een anderen operateur in 't Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen aan 18 groepen schoolkinderen (ongeveer 4000), toegelicht door een lid van Oost en West.
8. 15 December. Voordracht van Dr. Winckel, inspecteurend geneesheer in N. O. I. over Framboesia en de bestrijding ervan op Java.
9. Sedert November komt het bestuur op gezette tijden samen met een aantal onderwijzeressen en onderwijzers. Door besprekingen op allerlei gebied (niets wetenschappelijks echter) wordt getracht zooveel kennis bij te brengen over Indië, dat de onderwijzers volgende jaren zelfstandig materiaal en platen in eigen klas zullen kunnen behandelen.

Ten slotte spreekt het bestuur zijn dank uit aan enkele dames en heeren leden van Oosten en West, die Boeatan behulpzaam waren (bij gelegenheid van de Voorjaar-jaarbeurs bij het inrichten van een Indisch Restaurant en het huisvesten van de daarvoor geëngageerde Javaansche bedienden.

De Secretaris,
 J. W. C. GROOTENDORST.

KOEK, BANKET, CHOCOLADE EN SUIKERWERKEN
W. TEMPELMAN
 FAHRENHEITSTR. 417 - DEN HAAG
 SPECIALITEIT IN GEVULDE KOEKJES

Verslag van den geldelijken toestand der afdeling Utrecht over 1925.

Bedroeg op het einde van 1924 het voordeel nog f190.32, op het laatst van het verslagjaar was teruggelopen tot f34.67, zoodat ons kleine kapitaal met ruim f150 inteerde, een gevolg zoowel van de mindering van het totaalbedrag der contributie als het uitzetten der uitgaven.

Het aantal leden ging van 93 terug tot 89, dat de begunstigers kwam van 15 op 20. Verschillende personen, die geacht konden worden voor Indië en streven van „Oost en West” iets te gevoelen, verlieten, als zij aangezocht werden om als lid tot de eeniging toe te treden, daarvoor de contributie in tijdsomstandigheden, te hoog te vinden.

Voor de kosten van de lezing Einaar en van de filmavond drukten zwaar op het budget der afdeling de opkomst van niet-leden, die door betaling van een zeer matigen prijs een klein deel der uitgaven zoud kunnen dekken, stelde zeer teleur.

Daarentegen was het ons door samenwerking met het Dept. Utrecht der Nederl. Mij. voor Nijverheid, Handel, de Stichtse Industriële Club, de Handelsmaatschappij en de Handelsvereniging alhier mogelijk, heer van der Hoop, over zijn vliegtocht Holland-Indië te hooren lezen.

Een dergelijke medewerking, nu van het „Museum voor Onderwijs” stelde ons in staat eene tentoonstelling van Indische gebruiksvoorwerpen in te richten; de geringe kosten van even f 35.— werden behaald door de leden der afdeling nog 1800 leerlingen van lagere, middelbare- en Mulo-scholen te Utrecht en in de gelegenheid gesteld om uit eigen aanschouwing nog toegelicht door lichtbeelden de in Indië meest gebruikelijke voorwerpen van dagelijksch gebruik te rener kennen.

Aan de lezing van Dr. Winckel waren voor de afdeling al zeer weinig kosten verbonden, omdat sprekker daarvoor geen honorarium wenschte te ontvangen en Prof. Went daarvoor zijn collegezaal welwillend afstond; aan beiden is de afdeling daarvoor dank verschuldigd.

Kas en boeken werden op 6 dezer door de heer Dr. A. Groothoff en A. Harievelt nagezien en in orde bevonden.

Utrecht, 27 Februari 1926.

De Penningmeester,
 H. SOMERMEIJER.

Overzicht van de ontvangsten en uitgaven over 1925 der afdeling Utrecht van „Oost en West”.

Ontvangsten.	
Contributie en bijdragen	f 463.—
Gekweekte rente	„ 5.51
Toegangsgelden lezing Einaar	„ 5.50
id. Filmavond w.o. f 18.— van leerlingen van verschillende scholen	„ 39.75
id. Tentoonstelling van Indische gebruiksvoorwerpen	„ 7.05
Totaal	f 525.21
Overschot van 1924	„ 190.32
Te zamen	f 715.53
Uitgaven.	
Afgedragen aan het Hoofdbestuur	f 268.80
Teruggave contributie, ten onrechte ingevorderd	„ 5.—
Kosten lezing Einaar	„ 95.50
Kosten filmavond	„ 136.—
Bijdrage aan het „Museum voor Onderwijs” voor de tentoonstelling van Indische gebruiksvoorwerpen	f 30.—
Kleine uitgaven voor id.	„ 5.30
Totaal	„ 35.30
Bijdrage in de kosten der lezing over Jen vliegtocht Holland-Indië	„ 51.03
Lezing van Dr. Winckel:	
Reiskosten v. d. spreker	f 5.80
Overige kleine kosten	„ 8.50
Totaal	„ 14.30
Over te brengen	f 605.93

Volharding voert tot doel
Adverteer voordurend

Mevr. JOH. VAN DER WISSEL
BERKENBOSCHBLOKSTRAAT 11
DEN HAAG
LEERARES PIANO- EN
ENSEMBLESPEL
 SPREEKUR VAN 1.30 TOT 2.30

B. G. TAL, Leeraar M.O. Boekhouden
 Stille Veerkade 24 's-Gravenhage
 Telefoon 14715 5059

Opleiding voor het M.O. Examen en voor
 het Examen Privaat-Docent
 (Genootschap voor Practisch Handelonderwijs)

Overgebracht	f 605.93
Overige kosten van beheer (schrijfbelangen, porten, drukkosten, enz.)	16.87½
	58.65
	681.45½
overschot 1925	34.67½
Te zamen	f 716.13

- G. K. W. Bakker, Leeraar bij de H.B.S. te Bandoeng, p.a. familie Munch, Apeldoornscheweg 172, Arnhem.
 Ch. Coster, Opperhoutvester b. h. boschwezen, Star-gardlaan 15, Bussum.
 E. H. Ferguson, Ambtenaar 2de kl. b. d. Dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen, Schuytstraat 30, 's-Gravenhage.
 Ir. W. C. Benschop Koolhoven, Ingenieur 2e kl. b. d. Dienst van den Mijnbouw, Regentesselaan 22, Rijswijk (Z.-H.)
 J. Coerman, Technisch ambtenaar 4e kl. bij den dienst der P.T.T., Christijnsaan 139, Rotterdam.
 Th. Vlaming, Havenmeester der 2de kl., Rijksstraatweg 78, Schoten (bij Haarlem).
 H. J. C. Hannema, Onderwijzer v. h. practisch onder- wiss b. d. Koningin Wilhelminaschool te Weltevreden, 's-Gravendijkwal 58, p.a. D. van Veen, Rotter- dam.
 R. A. R. Hoffman, wnd. 1e werktuigkundige b. d. Gou- vernements-marine, 2de Adelheidstraat 145, 's-Gra- venhage.
 A. E. Smith, Commies 1ste kl. b. d. P.T.T.-dienst, p.a. Hotel-Pension, Thomsonlaan 78, 's-Gravenhage.
 R. G. van Bronckhorst, Opzichter Weg en Werken 1ste kl. der Staatsstramwegen, van Lumeystraat 108, te 's-Gravenhage.
 K. W. Bergers, 1e mit. der Infanterie, Barendszstraat 41, 's-Gravenhage.
 H. A. Soetekouw, 1e Luit. der Infanterie, Spooisringel 46, Rotterdam.
 W. F. van Vliet, Luit.-kolonel der Genie, Schiekade 99, Rotterdam.
 C. H. de Vries, Leeraar aan de Hendrikschool te Para- maribo, Zuiderzeestraat 28, Utrecht.
 Mej. L. A. J. B. Rhenardus, Klerk ten Hypotheekkan- tore te Paramaribo, 2e Helmersstraat 6, A'dam.
 Ch. M. A. Burgemeester, Controleur 1e kl. bij den Pandhuisdienst, Regentesseplein 7, 's-Gravenhage.

Utrecht, 27 Februari 1926.

De Penningmeester,
 H. SOMERMEIJER.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

De heer W. A. Uiterwijk, Javastraat 32, Nijmegen, die als bekend, zich beschikbaar heeft gesteld tot het houden van lezingen over Sumatra's Westkust, heeft op 3 dezer een voordracht te Hilversum gehouden over de microfoon ten behoeve der slachtoffers van de Padang-ramp. Bij die gelegenheid heeft hij zijn ge- noot medegedeeld, dat hij van een in zijn bezit zijnde collectie foto's, albums, ten verkoop, wil doen vervaar- digen en de opbrengst beschikbaar stellen ten bate der voor de aardbevingen getroffen.

Van het Informatie-Bureau:
INDISCHE VERLOFGANGERS.

E. Ipsen, Controleur 1ste kl. b. d. P.T.T., Snellius- straat 70, 's-Gravenhage.
 M. A. Peelen, geboren de Wilde, 1e commies bij het Hoofdkantoor van den dienst der Volksgezond- heid, Elandstraat 4, 's-Gravenhage.

Mutatiestaat van 28 Juli tot 4 Augustus.

Nieuwe Leden: Geïntroduceerd door:

- van den Eijnden, Directeur van de Manège, Arn- hem, Lawick van Pabstr. 20. f 5
 Nijdam, Controler 1ste kl. B.B., Den Haag, Hane- burglaan 164. f 5
 J. Goudsmit-Huetinck, Den Haag, Korte Po- ten 11. f 5
 Weijerman, Den Haag, Gr. Hertoginnelaan 152. f 5
 J. Lukey, Super-Intendant van Cultuurondernem- ings te Malang. f 12
 W. Bollee, Administrateur Rubberonderneming „Lima Poeloh” te Lima Poeloh (S.O.K.) f 10
 F. van Hengel, Administrateur Rubberonderneming „Soengei Parit”, te Rampah (S.O.K.) f 6
 E. Frankamp, Directeur v. d. Société Internationale de Plantation et de Finance te Medan. f 6
 M. Broekmeyer, Secretaris v. d. Société Financière des Caoutchoucs te Medan. f 6

- Secretaris Afd. Arnhem.
 Secretaris Afd. Den Haag.
 Secretaris van het Dagelijksch Bestuur, den Heer F. van Peski te Den Haag.
 Hoofdvertegenwoordiger van „Oost en West” in Oost-Indië.

Afschrijven:

C. W. Smits, Amsterdam, Admiraal de Ruyterweg 278 III (overleden).

L. J. Klinkenberg, Voorburg, Damsigtstraat 20.

Adresveranderingen:

- F. van Vliet, Luit.-kolonel der Genie O.-I. L., van: Soerabaja, naar: Rotterdam, Schiekade 99. f 5
 H. Bergers, 1e Luit. Inf., van: Meester-Cornelis, Saallaan 8, naar: Den Haag, Barendszstraat 41. f 5
 Landheer, van: Curaao naar: Den Haag, van Bever- ningstraat 32, p. a. R. Schellart. f 5
 H. Holdert, van: Amsterdam, Gabriel Metsstraat 22, naar: Frankenslag 119, Den Haag. f 5
 Stada, van: Apeldoorn, Bruglaan 25, naar: Den Haag, Houtrustlaan 6. f 5
 W. L. Jansen, van: Bussum, Pension „Lindeoord”, Lindelaan, naar: Zandvoort, Zeestraat 5, p.a. mevr. Verhans. f 5
 Mr. D. van Blom, Leiden, van: Hooigracht 25, naar: Oude Vest 105.
 H. Keller, van: Nijmegen, Stijn Buysstr. 11, naar: Huize „Mariëndaal” te Velp bij Grave. (Blijft tot de H. Nijmegen behoren).
 van den Berg, Inspecteur 1ste kl. van den Raad van Arbeid, Amersfoort, van: Joh. v. Oldenbarne- velthuis 10, naar: Utrechtsche Weg 73a.
 H. A. Kinderman, Oud Lid v. d. Raad van Indië, Hilversum, van: Zonnelaan 5, naar: Trompenber- gerweg 14.

- Mr. M. W. F. Treub, Scheveningen, van: Parkhotel, naar: Kapelplein 10.
 H. A. Voet, Oud-Resident, Den Haag, van: Alex. Gogel- weg 30, naar: Sweelinckplein 80.
 J. Jans, Den Haag, Archimedesstraat, van: 141 naar: 51.
 Raden Soemarna, Den Haag, van: Sneeuwklakjesstraat 16, naar: Begoniastraat 145.
 A. Pimentel, Majoor der Infanterie, van: Gombong, naar: Soerabaja.
 Th. E. J. de Bie, 1ste Luit. Inf., thans te Meulaboh.
 H. J. Lindgreen, Kapit. Inf., thans te Tjalang (Atjeh).
 C. E. Cohen, Ass.-Resident, Buitenzorg, van: Soekasari 29, naar: Tjikeumeuh 58.
 D. F. Pronk, Ass.-Resident, thans te Madjalengka.
 Mr. H. A. Nauta, Voorzitter Landraad, van: Poerwo- kerto, naar: Modjokerto.
 Mas Roesban Atmohoeada, Gouvernements-Arts, van: Klatèn, naar: Madjalengka.
 W. Specht Grijp, thans: Administrateur van de onder- neming „Tjikoempaj-Tjipinaj” te Poerwakarta (res. Batavia).

*Aan de Leden
 van „Oost en West”*

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

- 1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leve- ranciers een introductie te ver- schaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

*Doeltreffende
 reclame vereischt
 groote
 publiciteit*

F. BARTELS,
 Schenkweg 90 Den Haag.
DAMESKLEERMAKER EN BONTWERKER.
 ONTVANGEN de nieuwste modellen
JAPONNEN, BLOUSES etc.

Maison NIEKERK
 Pijnboomstraat 43 - DEN HAAG - Tel. 30328
 Voorheen Cuisinier Grand Hotel Central
Diners f 0.85 - f 1.- - f 1.25
 en verder uitgebreid 5109
 Indische Rijsttafel vanaf f 1.75

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DRUGERIJEN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ.,
 UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA 5027
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

TOKO BOGOR
 Suezkade 122b - DEN HAAG - Tel. 33472
 Het beste adres voor 5207
RIJSTAFELBENODIGDHEDEN
 Grootste Sorteering - Laagste Prijzen
 De beste kwaliteiten.

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Tel. 12503 - Den Haag
 DAMES MODEARTIKELEN,
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN,
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
 BALARTIKELEN. 5022

EEN VERSTANDIG ZAKENMAN
 doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie, kundig personeel, een net ingericht kantoor, om zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen, Natuurlijk levert hij ook prima artikelen.
 Zijn firma moet een goeden indruk maken op zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handelsdrukkerwerk een correcten indruk maakt, zoowel wat betreft stijl als uiterlijk.
 Ook zijn reclamedrukkerwerk moet er aanlokkelijk uitzien, want hij weet, dat slecht reclamedrukkerwerk wel drukwerk, maar geen reclame zou zijn. Hij zoekt dus voor zijn drukwerk een drukker die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste van de kwaliteit van het drukwerk. Hij weet, dat dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen.
 Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot hun groote tevredenheid hun drukwerk bij een der beste drukkerijen van Den Haag: S

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafraichissements 5015
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

HOTEL „DE TWEE STEDEN" RESTAURANT „DE TWEE STEDEN"
 Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage
FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
 SPECIALE TARIËVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
 KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD
 THE DANSANT - DINER CONCERT
 ROEMEENSCH ORKEST
 UITSTEKENDE KEUKEN
 GERENOMMEERDE WIJNKELDER

Vereeniging „OOST en WEST"
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en lieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekende op elk gebied van personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 's-Gravenhage, Telef. 14519, Bureau-uren 10-12 v.m. en 2.30-4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichting zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Telef. 50752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland tevoen, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indië bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetreft willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. No. 50248.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actuele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten aanzien van reisgelegenheden naar Indië en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheden verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk- en maatschappelijk gebied, onder leiding van de Heer J. Franco Mendes—Calisch en L. Kappeijne van de Coppello—Wijgers. Spreekuur Donderdagmiddag 2-4 en volgens afspraak, Nic. Maesstraat 57, Amsterdam, Tel. 22492.

Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Heer MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkringen en Vooruitzichten.
 - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (Thans in revisie). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederl.-Indië, zomede verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerijken Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegr.- en Telef.dienst in N.-I. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.**
Serie I. No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel. " 2. Indische toestanden gezien door een inlander. " 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland. " 4. Sarikat-Islam. " 5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië. " 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java. " 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten. " 8. De Europeesche vrouw in Indië. " 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging. " 10. Over de Kolonie Suriname.	Serie II. No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië. " 2. Het Javaansch toneel. " 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië. " 4. De thee-cultuur op Java. " 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg. " 6. Een doode taal in Indië. " 7. De inlandesche dorpsgemeenschap op Java. " 8. De rijksteelt in Nederlandsch-Indië. " 9. De Javanen gelijk hij schijnt en is. " 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdverleggenwoordigen Vereen. in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostkust.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
 Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.
 tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië
 Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia. 5215

Zeebaboe's en Jongeren beschikbaar.
 Te bevragen in „PERSINGGAHAN"
 Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
 van Boetselaerlaan 2 DEN HAAG Tel. 5015